

SEANCES DU SAMEDI 13 JUILLET 1991
VERGADERINGEN VAN ZATERDAG 13 JULI 1991ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

MATIN

SOMMAIRE:

INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de M. Weyts au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Classes moyennes sur « l'exploitation d'appareils de jeu ».

Orateurs: M. Weyts, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Classes moyennes, p. 2897.

Interpellation de M. Pataer au ministre de la Coopération au Développement sur « le subventionnement d'écoles belges au Zaïre ».

Orateurs: M. Pataer, M. A. Geens, ministre de la Coopération au Développement, p. 2900.

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi portant des dispositions budgétaires.

Discussion générale. — *Orateurs:* Mme Delruelle-Ghobert, MM. Buchmann, De Bondt, Hatry, Mme Demeester-De Meyer, secrétaire d'Etat aux Finances, p. 2902.

APRES-MIDI

SOMMAIRE:

CONGE:

Page 2913.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1990-1991
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1990-1991

OCHTEND

INHOUDSOPGAVE:

INTERPELLATIES (Bespreking):

Interpellatie van de heer Weyts tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Middenstand over « de uitbating van speelapparaten ».

Sprekers: de heer Weyts, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Middenstand, blz. 2897.

Interpellatie van de heer Pataer tot de minister van Ontwikkelingssamenwerking over « de subsidiëring van Belgische scholen in Zaïre ».

Sprekers: de heer Pataer, de heer A. Geens, minister van Ontwikkelingssamenwerking, blz. 2900.

ONTWERP VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende begrotingsbepalingen.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers:* mevrouw Delruelle-Ghobert, de heren Buchmann, De Bondt, Hatry, mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, blz. 2902.

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 2913.

MESSAGES:

Page 2913.

1. Chambre des représentants.
2. Gouvernement.

COMMUNICATION:

Page 2913.

Conseil national du travail.

QUESTION ORALE DE M. MAHOUX AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL SUR « LE RETARD DANS LE PAIEMENT DES INDEMNITES DE CHOMAGE AUX CHOMEURS EN FORMATION PROFESSIONNELLE »:

Orateurs: M. Mahoux, M. Van den Brande, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 2913.

QUESTION ORALE DE M. VAN HOOLAND AU MINISTRE DE LA FONCTION PUBLIQUE SUR « LA RESTRUCTURATION ET LA REFORME DU SECRETARIAT PERMANENT AU RECRUTEMENT »:

Orateurs: M. Van Hooland, M. Langendries, ministre de la Fonction publique, p. 2914.

QUESTION ORALE DE M. VAN HOOLAND AU SECRETAIRE D'ETAT AUX PENSIONS SUR « LA PRISE EN COMPTE DES ANNEES D'ETUDES DANS LE CALCUL DE LA PENSION »:

Orateurs: M. Van Hooland, Mme Detiège, secrétaire d'Etat aux Pensions, p. 2915.

PROJET ET PROPOSITION DE LOI ET PROPOSITIONS DE RESOLUTION (Discussion):

Projet de loi portant des dispositions budgétaires.

Rapport fait au nom de la commission des Affaires sociales:

Discussion et vote d'articles, p. 2915.

A l'article 2: *Orateur:* M. Hatry, p. 2916.

Rapport fait au nom de la commission des Finances:

Discussion. — *Orateurs:* M. de Clippele, Mme Demeester-De Meyer, secrétaire d'Etat aux Finances, p. 2918.

Discussion et vote d'articles, p. 2919.

A l'article 32: *Orateur:* M. Hatry, p. 2922.A l'article 33: *Orateur:* M. Hatry, p. 2923.A l'article 34: *Orateur:* M. Hatry, p. 2923.A l'article 35: *Orateur:* M. Hatry, p. 2925.Aux articles 36, 37 et 38: *Orateur:* M. Hatry, p. 2926.A l'article 40: *Orateur:* M. Hatry, p. 2927.

Rapport fait au nom de la commission de l'Agriculture et des Classes moyennes:

Discussion. — *Orateurs:* MM. Houssa, Capoen, p. 2930.

Discussion et vote d'articles:

Aux articles 17, 18 et 19: *Orateur:* M. Hatry, p. 2931.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 2913.

1. Kamer van volksvertegenwoordigers.
2. Regering.

MEDEDELING:

Bladzijde 2913.

Nationale Arbeidsraad.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER MAHOUX AAN DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID OVER « DE ACHTERSTAND IN DE BETALING VAN WERKLOOSHEIDSUITKERINGEN AAN WERKLOZEN DIE EEN BEROEPSOPLEIDING VOLGEN »:

Sprekers: de heer Mahoux, de heer Van den Brande, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 2913.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VAN HOOLAND AAN DE MINISTER VAN OPENBAAR AMBT OVER « DE HERSTRUCTURERING EN DE HERVORMING VAN HET VAST WERVINGSSECRETARIAAT »:

Sprekers: de heer Van Hooland, de heer Langendries, minister van Openbaar Ambt, blz. 2914.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VAN HOOLAND AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR PENSIOENEN OVER « DE REGULARISERING VAN DE STUDIEJAREN VOOR DE PENSIOENBEREKENING »:

Sprekers: de heer Van Hooland, mevrouw Detiège, staatssecretaris voor Pensioenen, blz. 2915.

ONTWERPEN EN VOORSTEL VAN WET EN VOORSTELLEN VAN RESOLUTIE (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende begrotingsbepalingen.

Verslag uitgebracht namens de commissie voor de Sociale Aangelegenheden:

Beraadslaging en stemming over artikelen, blz. 2915.

Bij artikel 2: *Spreker:* de heer Hatry, blz. 2916.

Verslag uitgebracht namens de commissie voor de Financiën:

Beraadslaging. — *Sprekers:* de heer de Clippele, mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, blz. 2918.

Beraadslaging en stemming over artikelen, blz. 2919.

Bij artikel 32: *Spreker:* de heer Hatry, blz. 2922.Bij artikel 33: *Spreker:* de heer Hatry, blz. 2923.Bij artikel 34: *Spreker:* de heer Hatry, blz. 2923.Bij artikel 35: *Spreker:* de heer Hatry, blz. 2925.Bij de artikelen 36, 37 en 38: *Spreker:* de heer Hatry, blz. 2926.Bij artikel 40: *Spreker:* de heer Hatry, blz. 2927.

Verslag uitgebracht namens de commissie voor de Landbouw en de Middenstand:

Beraadslaging. — *Sprekers:* de heren Houssa, Capoen, blz. 2930.

Beraadslaging en stemming over artikelen:

Bij de artikelen 17, 18 en 19: *Spreker:* de heer Hatry, blz. 2931.

Rapport fait au nom de la commission de l'Infrastructure : Discussion. — <i>Orateurs</i> : MM. Desmedt, Hatry, M. Dehaene, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles, p. 2933. Discussion et vote des articles, p. 2935. Rapport fait au nom de la commission de l'Economie : Discussion et vote de l'article, p. 2937. Rapport fait au nom de la commission de la Justice : Discussion et vote des articles, p. 2938. Rapport fait au nom de la commission de l'Intérieur : Discussion et vote d'articles : Aux articles 51 à 54 : <i>Orateur</i> : Mme Delruelle-Ghobert, p. 2938. Rapport fait au nom de la commission de l'Enseignement et de la Science : Discussion et vote des articles, p. 2940. Projet de loi ajustant le budget des Voies et Moyens de l'année budgétaire 1991. Projet de loi ajustant le budget des Dépenses de l'année budgétaire 1991. Discussion générale. — <i>Orateurs</i> : M. Hatry, M. Schiltz, Vice-Premier ministre et ministre du Budget et de la Politique scientifique, p. 2940. Projet de loi ajustant le budget des Voies et Moyens de l'année budgétaire 1991. Discussion et vote des articles, p. 2944. Projet de loi ajustant le budget des Dépenses de l'année budgétaire 1991. Discussion et vote des articles, p. 2944. Projet de loi portant approbation de la Convention relative aux droits de l'enfant adoptée à New York le 20 novembre 1989. Discussion générale. — <i>Orateurs</i> : M. Bockstal, rapporteur, Mme Delruelle-Ghobert, M. De Backer, Mme Hanquet, MM. Dehousse, Stroobant, Verreycken, p. 2954. Discussion et vote de l'article unique, p. 2960. Proposition de résolution relative à l'absence de la reconnaissance du droit à l'objection de conscience en Grèce. Discussion. — <i>Orateurs</i> : M. De Bremaeker, rapporteur, Mme Hanquet, M. Pataer, p. 2960. Proposition de résolution concernant le droit à l'existence pour les Kurdes de Turquie, d'Iran, d'Irak, de Syrie et d'Union soviétique. Discussion. — <i>Orateurs</i> : Mme Hanquet, M. Luyten, p. 2961.	Verslag uitgebracht namens de commissie voor de Infrastructuur : Beraadslaging. — <i>Sprekers</i> : de heren Desmedt, Hatry, de heer Dehaene, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, blz. 2933. Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2935. Verslag uitgebracht namens de commissie voor de Economische Aangelegenheden : Beraadslaging en stemming over het artikel, blz. 2937. Verslag uitgebracht namens de commissie voor de Justitie : Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2938. Verslag uitgebracht namens de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden : Beraadslaging en stemming over artikelen : Bij de artikelen 51 tot 54 : <i>Spreker</i> : mevrouw Delruelle-Ghobert, blz. 2938. Verslag uitgebracht namens de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap : Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2940. Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Rijksmiddelenbegroting van het begrotingsjaar 1991. Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991. Algemene beraadslaging. — <i>Sprekers</i> : de heer Hatry, de heer Schiltz, Vice-Eerste minister en minister van Begroting en Wetenschapsbeleid, blz. 2940. Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Rijksmiddelenbegroting van het begrotingsjaar 1991. Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2944. Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991. Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2944. Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake de rechten van het kind aangenomen te New York op 20 november 1989. Algemene beraadslaging. — <i>Sprekers</i> : de heer Bockstal, rapporteur, mevrouw Delruelle-Ghobert, de heer De Backer, mevrouw Hanquet, de heren Dehousse, Stroobant, Verreycken, blz. 2954. Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 2960. Voorstel van resolutie betreffende het ontbreken van de erkenning van het recht op gewetensbezwaar in Griekenland. Beraadslaging. — <i>Sprekers</i> : de heer De Bremaeker, rapporteur, mevrouw Hanquet, de heer Pataer, blz. 2960. Voorstel van resolutie aangaande het bestaansrecht van de Koerden in Turkije, Iran, Irak, Syrië en de Sovjetunie. Beraadslaging. — <i>Sprekers</i> : mevrouw Hanquet, de heer Luyten, blz. 2961.
--	--

Proposition de résolution relative à l'association du Parlement européen à la modification des Traités de Paris et de Rome.

Discussion. — *Orateurs*: M. Dehousse, rapporteur, Mmes Hanquet, Mayence-Goossens, M. Dierickx, p. 2962.

Proposition de résolution sur la situation en Slovénië et en Croatie après l'intervention de l'armée centrale yougoslave.

Discussion. — *Orateurs*: MM. Wintgens, rapporteur, Pataer, Luyten, Dehousse, Verreycken, p. 2965.

Projet de loi modifiant le Code électoral.

Discussion et vote des articles, p. 2969.

Projet de loi organisant le vote au moyen de systèmes automatisés dans les cantons électoraux de Verlainne et de Waarschoot.

Discussion et vote des articles, p. 2983.

Projet de loi modifiant l'article 89 de la nouvelle loi communale.

Discussion et vote de l'article unique, p. 2988.

Projet de loi permettant la preuve par copie pour les banques, les caisses d'épargne privées et les entreprises d'assurances.

Discussion générale. — *Orateur*: M. Hatry, rapporteur, p. 2988.

Discussion et vote de l'article unique, p. 2988.

Projet de loi concernant un droit d'action des associations protectrices de l'environnement.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Van Rompaey, rapporteur, Hatry, Erdman, Cerexhe, Aerts, Dierickx, Barzin, Vaes, Mme Smet, secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale, p. 2989.

Discussion et vote d'articles:

A l'article 1er: *Orateur*: M. Vaes, p. 2998.

Proposition de loi organisant certaines mesures fiscales en faveur de la production forestière à long terme.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. de Clippele, de Seny, Mme Dardenne, MM. Desmedt, Verhaegen, p. 3001.

Discussion et vote des articles, p. 3003.

QUESTION ORALE DE M. DESMEDT AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES REFORMES INSTITUTIONNELLES SUR «LA NECESSITE D'ADOPTER DIVERSES LEGISLATIONS SUITE A LA REVISION DE L'ARTICLE 5 DE LA CONSTITUTION»:

Orateurs: M. Desmedt, M. Ph. Moureaux, Vice-Premier ministre et ministre des Réformes institutionnelles, p. 2960.

DOTATION DU SENAT. — DEPENSES DE L'EXERCICE 1990, BUDGET POUR L'EXERCICE 1991 ET PREVISIONS BUDGETAIRES POUR L'EXERCICE 1992:

Orateurs: M. Hatry, M. le Président, p. 3005.

Voorstel van resolutie betreffende het betrekken van het Europees Parlement bij de wijziging van de Verdragen van Parijs en Rome.

Beraadslaging. — *Sprekers*: de heer Dehousse, rapporteur, de dames Hanquet, Mayence-Goossens, de heer Dierickx, blz. 2962.

Voorstel van resolutie betreffende de toestand in Slovenië en Kroatië na het ingrijpen van het Joegoslavische centrale leger.

Beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Wintgens, rapporteur, Pataer, Luyten, Dehousse, Verreycken, blz. 2965.

Ontwerp van wet tot wijziging van het Kieswetboek.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2969.

Ontwerp van wet tot organisatie van de stemming door middel van geautomatiseerde systemen in de kieskantons Verlainne en Waarschoot.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2983.

Ontwerp van wet tot wijziging van artikel 89 van de nieuwe gemeentewet.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 2988.

Ontwerp van wet tot erkenning van afschriften als bewijsmiddel voor de banken, particuliere spaarkassen en verzekeringsondernemingen.

Algemene beraadslaging. — *Spreker*: de heer Hatry, rapporteur, blz. 2988.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 2988.

Ontwerp van wet betreffende een vorderingsrecht van milieuverenigingen.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heer Van Rompaey, rapporteur, Hatry, Erdman, Cerexhe, Aerts, Dierickx, Barzin, Vaes, mevrouw Smet, staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, blz. 2989.

Beraadslaging en stemming over artikelen:

Bij artikel 1: *Spreker*: de heer Vaes, blz. 2998.

Voorstel van wet tot invoering van bepaalde fiscale maatregelen ten voordele van de bosbouwproductie op lange termijn.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren de Clippele, de Seny, mevrouw Dardenne, de heren Desmedt, Verhaegen, blz. 3001.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 3003.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DESMEDT AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN OVER «DE NOODZAKELIJKHEID OM VERSCHILLENDE WETTEN AAN TE PASSEN ALS GEVOLG VAN DE HERZIENING VAN ARTIKEL 5 VAN DE GRONDWET»:

Sprekers: de heer Desmedt, de heer Ph. Moureaux, Vice-Eerste minister en minister van Institutionele Hervormingen, blz. 2960.

DOTATIE VAN DE SENAAT. — UITGAVEN VAN HET DIENSTJAAR 1990, BEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1991 EN BEGROTINGSRAMINGEN VOOR HET DIENSTJAAR 1992:

Sprekers: de heer Hatry, de Voorzitter, blz. 3005.

PROJETS DE LOI ET PROPOSITION DE RESOLUTION
(Votes réservés):

Projet de loi modifiant la loi du 11 septembre 1962 relative à l'importation, à l'exportation et au transit des marchandises, p. 3006.

Projet de loi sur la protection de la concurrence économique, p. 3006.

Proposition de résolution relative à l'association du Parlement européen à la modification des Traités de Paris et de Rome, p. 3010.

Projet de loi organique du contrôle des services de police et de renseignements, p. 3010.

Projet de loi portant des dispositions budgétaires, p. 3011.

Projet de loi concernant un droit d'action des associations protectrices de l'environnement, p. 3014.

VOTE SUR LA CONFORMITE DE BUDGETS ADMINISTRATIFS AJUSTES AU CONTENU ET AUX OBJECTIFS DU BUDGET GENERAL DES DEPENSES AJUSTE POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1991:

Page 3015.

PROJETS ET PROPOSITION DE LOI ET PROPOSITIONS DE RESOLUTION (Votes):

Projet de loi modifiant la loi du 11 septembre 1962 relative à l'importation, à l'exportation et au transit des marchandises, p. 3016.

Projet de loi sur la protection de la concurrence économique, p. 3017.

Projet de loi modifiant la loi du 9 juillet 1975 relative au contrôle des entreprises d'assurances et fixant certaines dispositions relatives au fonctionnement de l'Office de contrôle des assurances, p. 3017.

Projet de loi portant approbation de la Convention relative aux droits de l'enfant adoptée à New York le 20 novembre 1989, p. 3018.

Proposition de résolution relative à l'absence de la reconnaissance du droit à l'objection de conscience en Grèce, p. 3018.

Proposition de résolution concernant le droit à l'existence pour les Kurdes de Turquie, d'Iran, d'Irak, de Syrie et d'Union soviétique, p. 3020.

Proposition de résolution relative à l'association du Parlement européen à la modification des Traités de Paris et de Rome, p. 3020.

Explication de vote: *Orateur*: M. Dierickx, p. 3021.

Proposition de résolution sur la situation en Slovanie et en Croatie après l'intervention de l'armée centrale yougoslave, p. 3021.

Projet de loi organique du contrôle des services de police et de renseignements, p. 3023.

Explication de vote: *Orateur*: M. Vandenhoute, p. 3023.

Justification de vote: *Orateur*: M. Cardoen, p. 3023.

Projet de loi modifiant le Code électoral, p. 3023.

Projet de loi organisant le vote au moyen de systèmes automatisés dans les cantons électoraux de Verlainne et de Waarschoot, p. 3023.

ONTWERPEN VAN WET EN VOORSTEL VAN RESOLUTIE
(Aangehouden stemmings):

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 11 september 1962 betreffende de in-, uit- en doorvoer van goederen, blz. 3006.

Ontwerp van wet tot bescherming van de economische mededinging, blz. 3006.

Voorstel van resolutie betreffende het betrekken van het Europees Parlement bij de wijziging van de Verdragen van Parijs en Rome, blz. 3010.

Ontwerp van wet tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten, blz. 3010.

Ontwerp van wet houdende begrotingsbepalingen, blz. 3011.

Ontwerp van wet betreffende een vorderingsrecht van milieuverenigingen, blz. 3014.

STEMMING OVER DE OVEREENSTEMMING VAN AANGEPASTE ADMINISTRATIEVE BEGROTINGEN MET DE INHOUD EN DE DOELSTELLINGEN VAN DE AANGEPASTE ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1991:

Bladzijde 3015.

ONTWERPEN EN VOORSTEL VAN WET EN VOORSTELLEN VAN RESOLUTIE (Stemmings):

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 11 september 1962 betreffende de in-, uit- en doorvoer van goederen, blz. 3016.

Ontwerp van wet tot bescherming van de economische mededinging, blz. 3017.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen en tot vaststelling van een aantal bepalingen betreffende de werking van de Controledienst voor de verzekeringen, blz. 3017.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake de rechten van het kind aangenomen te New York op 20 november 1989, blz. 3018.

Voorstel van resolutie betreffende het ontbreken van de erkenning van het recht op gewetensbezwaar in Griekenland, blz. 3018.

Voorstel van resolutie aangaande het bestaansrecht van de Koerden in Turkije, Iran, Irak, Syrië en de Sovjetunie, blz. 3020.

Voorstel van resolutie betreffende het betrekken van het Europees Parlement bij het wijzigen van de Verdragen van Parijs en Rome, blz. 3020.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer Dierickx, blz. 3021.

Voorstel van resolutie betreffende de toestand in Slovenië en Kroatië na het ingrijpen van het Joegoslavische centrale leger, blz. 3021.

Ontwerp van wet tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten, blz. 3023.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer Vandenhoute, blz. 3023.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer Cardoen, blz. 3023.

Ontwerp van wet tot wijziging van het Kieswetboek, blz. 3023.

Ontwerp van wet tot organisatie van de stemming door middel van geautomatiseerde systemen in de kieskantons Verlainne en Waarschoot, blz. 3023.

Projet de loi modifiant l'article 89 de la nouvelle loi communale, p. 3024.

Projet de loi portant des dispositions budgétaires, p. 3024.

Projet de loi ajustant le budget des Voies et Moyens de l'année budgétaire 1991, p. 3024.

Projet de loi ajustant le budget des Dépenses de l'année budgétaire 1991, p. 3024.

Projet de loi permettant la preuve par copie pour les banques, les caisses d'épargne privées et les entreprises d'assurances, p. 3025.

Projet de loi concernant un droit d'action des associations protectrices de l'environnement, p. 3025.

Justifications de votes: *Orateurs*: MM. Barzin, Dierickx, p. 3026.

Demande de seconde lecture: *Orateurs*: M. Hatry, M. le Président, p. 3026.

Proposition de loi organisant certaines mesures fiscales en faveur de la production forestière à long terme, p. 3027.

Projets de loi accordant la naturalisation, p. 3028.

VOTE SUR LA DOTATION DU SENAT. — DEPENSES DE L'EXERCICE 1990, BUDGET POUR L'EXERCICE 1991 ET PREVISIONS BUDGETAIRES POUR L'EXERCICE 1992:

Page 3027.

VŒUX DE M. LE PRÉSIDENT:

Orateurs: M. Gijs, M. Langendries, ministre de la Fonction publique, p. 3027.

Ontwerp van wet tot wijziging van artikel 89 van de nieuwe gemeentewet, blz. 3024.

Ontwerp van wet houdende begrotingsbepalingen, blz. 3024.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Rijksmiddelenbegroting van het begrotingsjaar 1991, blz. 3024.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991, blz. 3024.

Ontwerp van wet tot erkenning van afschriften als bewijsmiddel voor de banken, particuliere spaarkassen en verzekeringsondernemingen, blz. 3025.

Ontwerp van wet betreffende een vorderingsrecht van milieuverenigingen, blz. 3025.

Stemverklaringen: *Sprekers*: de heren Barzin, Dierickx, blz. 3026.

Verzoek om tweede lezing: *Sprekers*: de heer Hatry, de Voorzitter, blz. 3026.

Voorstel van wet tot invoering van bepaalde fiscale maatregelen ten voordele van de bosbouwproductie op lange termijn, blz. 3027.

Ontwerpen van wet tot verlening van de naturalisatie, blz. 3028.

STEMMING OVER DE DOTATIE VAN DE SENAAT. — UITGAVEN VAN HET DIENSTJAAR 1990, BEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1991 EN BEGROTINGSRAMINGEN VOOR HET DIENSTJAAR 1992:

Bladzijde 3027.

WENSEN VAN DE VOORZITTER:

Sprekers: de heer Gijs, de heer Langendries, minister van Openbaar Ambt, blz. 3027.

N. 79

SEANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 heures.
De vergadering wordt geopend om 10 uur.

INTERPELLATIE VAN DE HEER WEYTS TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE EN MIDDENSTAND OVER «DE UITBATING VAN SPEELAPPARATEN»

INTERPELLATION DE M. WEYTS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE ET DES CLASSES MOYENNES SUR «L'EXPLOITATION D'APPAREILS DE JEU»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Weyts tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Middenstand over «de uitbating van speelapparaten».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Weyts. — Mijnheer de Voorzitter, sinds geruime tijd ijver ik voor een verbetering van de wetgeving en van de fiscaliteit op het gokken, de spelen en de weddenschappen.

Op mijn initiatief en met de steun van meer dan drie vierde van de leden van de Vlaamse Raad werd door de Vlaamse Executieve en nadien ook door de voltallige Raad een amendement goedgekeurd om met ingang van 1 januari 1991 een extra hoge belasting te heffen op bepaalde gokapparaten en de belasting op de Belgische bingo in Vlaanderen te verhogen van 36 000 naar 144 000 frank.

De Vlaamse Raad aanvaardde dit amendement, omdat hij ervan overtuigd is dat de Belgische bingo, de meest verschrikkelijke gokmachine ter wereld, die in alle landen behalve België verboden is, een gesel is die een spoor van verwoesting nalaat in onze samenleving. Dit toestel werkt niet alleen verslavend, het leidt bovendien tot dramatische, onaanvaardbare en ongecontroleerde wantoestanden. Ieder van ons kent allicht personen die bankroet leden, omdat zij in de val van de bingo werden gelokt. Bijna iedereen in Vlaanderen hoopte dan ook dat deze bingo zou worden verboden.

Een nieuw koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 13 januari 1975 is reeds jaren in de maak. Onbevoegden kregen wel inzage in de tekst van het ontwerp, maar wanneer wij dit vroegen werd dit ons steeds geweigerd. Op de vraag van verscheidene andere leden en zelfs van het kabinet van de voorzitter van de Vlaamse Executieve kwam evenmin een afdoend antwoord.

Over de totstandkoming van de ontwerp-tekst van het koninklijk besluit deden ten andere vele verhalen de ronde. Sommige personen konden precies vertellen hoe en waar de tekst tot stand kwam en waarom bepaalde zaken nooit werden behandeld.

Met zeer veel klem werd erop aangedrongen dat de Belgische bingo zou worden verboden. Ik gebruik met opzet de term «Belgische» bingo, omdat dit toestel uniek is in de wereld en geen enkel land ter wereld het ooit op zijn grondgebied heeft geduld. In ons landje staan er echter ongeveer 20 000. In Vlaanderen is het aantal in 1991 waarschijnlijk geslonken, maar dit werd dan gecompenseerd door een toename in het Brusselse Gewest en in Wallonië, waar nog steeds de oude aanslagvoeten gelden.

Een sanering van het spel wordt door talloze mensen gevraagd. Spelen behoort sinds eeuwen tot de normale activiteiten van de mens en ik pleit dus zeker niet om alle spelen en weddenschappen af te schaffen. Ik vraag wel dat de overheid haar verantwoordelijkheid op zich neemt en het nodige doet om de nefaste en tragische gevolgen van bepaalde gokmachines te voorkomen. Daarvoor moeten de acht casino's in het land met elektronische spelen worden uitgerust, zoals dit in alle casino's ter wereld het geval is.

Wij kennen in België inderdaad een uiterst hypocriete toestand. In cafés en openbare plaatsen staan 20 000 bingo's zonder enige controle in ieders bereik, terwijl de casino's, de goktenten bij uitstek, nog steeds geen elektronische gokmachines mogen opstellen. Dit verbod opheffen is nochtans noodzakelijk voor de leefbaarheid van onze casino's en om een einde te maken aan de bestaande hypocriete toestand.

De vier Belgische kustcasino's worden op een voorbeeldige wijze geëxploiteerd. Nooit is daarover enige klacht geuit en de procureur-generaal bij het Hof van beroep te Gent en zijn procureurs in Brugge en Veurne kunnen slechts bevestigen dat deze casino's onbesproken zijn en bereidwillig medewerken met de gerechtelijke en fiscale instanties. De toegang tot de casino's wordt grondig gecontroleerd, terwijl er in herbergen die tot drie bingo's vrij kunnen opstellen geen enkele controle op de toegang bestaat.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, u kent het probleem zeer goed. U weet ook dat een kleine wenk van u onmiddellijk een einde kan maken aan de hypocriete toestand die wij vandaag in België kennen. Het is dan ook onbegrijpelijk dat u de bingo niet heeft afgeschaft en dat u weigert de Belgische casino's de beschikking te geven over de elektronische spelen die voor hen van levens-

belang zijn. In de casino's wordt immers onder toezicht gespeeld. Uw weigering is eigenaardig en onverantwoord. Overal ter wereld staan gokmachines opgesteld in de casino's.

Vorig jaar heb ik u de resultaten van de vier Belgische kustcasino's meegedeeld. Daaruit bleek dat het gecumuleerd verlies over de jongste drie jaren opliep tot 140 miljoen. Deze cijfers zijn juist en gecontroleerd door onze fiscale administratie. Dit is in schrille tegenstelling met de honderden miljoenen winst die worden geboekt door de uitbaters van bingo's. Ik spreek dan nog niet over de onvervangbare culturele en toeristische betekenis van onze kustcasino's, over de rechtstreekse tewerkstelling die zij verschaffen en over de grote betekenis die zij hebben voor de toeleveringsbedrijven.

Met diepe ontgoocheling namen wij kennis van het koninklijk besluit van 3 juni 1991, gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 15 juni 1991. Daarin wordt bevestigd dat de bingo's alleen in cafés mogen worden opgesteld en dat ze zijn verboden voor pretparken en kermisattracties.

Het koninklijk besluit zal weinig of niets veranderen aan de praktijk in het land. De inzet wordt wel beperkt tot 500 frank en de toestellen moeten in werking kunnen worden gebracht door het insteken van muntstukken met een waarde van ten hoogste 50 frank, maar op het vlak van de controle vinden wij niets in het koninklijk besluit dat ernstig kan worden genomen. Het is eenvoudig de bestending van de bestaande toestand.

Het komt ook eigenaardig over dat het koninklijk besluit in werking treedt de eerste dag van de derde maand volgend op de bekendmaking. Dit is een onmogelijke datum. Men had toch minstens in een overgangperiode tot 31 december 1991 kunnen voorzien om het mogelijk te maken de toestellen aan te passen. Vanaf 1 september evenwel moet aan de nieuwe voorwaarden worden voldaan.

Vanuit technisch oogpunt is deze termijn onmogelijk kort. Alleen zij die vooraf kennis hadden van de tekst van het koninklijk besluit konden tijdig maatregelen tot aanpassing nemen. Vermits er geen overleg is geweest met de Vlaamse Executieve, kon ook de Vlaamse fiscaliteit niet meer worden aangepast aan het koninklijk besluit.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, wij zouden graag antwoord hebben op volgende vragen.

Ten eerste, waarom is u van oordeel dat de Belgische bingo moet worden beschermd en behouden?

Ten tweede, op welke wijze zal u de controle op de werking van de toestellen organiseren? Wie zal de controle doen en in welke omstandigheden?

Ten derde, waarom werd er geen overgangperiode ingebouwd om de exploitanten toe te laten de nodige aanpassingen te doen?

Ten vierde, waarom werd er geen overleg gepleegd met de Vlaamse Executieve in verband met de datum van inwerking-treding?

Ten vijfde, waarom blijft u zich verzetten tegen de installatie van elektronische speelautomaten in onze Belgische casino's? (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Wathélet, Vice-Eerste minister.

De heer Wathélet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, het koninklijk besluit van 3 juni 1991 tot wijziging van het koninklijk besluit van 13 januari 1975 houdende de lijst van de speelapparaten waarvan de uitbating toegelaten is, heeft vooral tot doel de uitbatingsvoorwaarden van de elektrische «bingo»-biljarten te verstrengen en een einde te maken aan de nefaste sociale gevolgen en familiale moeilijkheden die dergelijke toestellen de jongste jaren met zich brengen.

Net zoals het geachte lid, heb ik sinds geruime tijd aandacht besteed aan het sociaal gevaar dat de uitbating van kansspelapparaten, en vooral van de bingo, met zich brengt.

De heer Erdman, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Mag ik er trouwens aan herinneren dat ik niet gewacht heb tot ik minister van Justitie was om mij te bekommeren om het sociale gevaar dat de wederrechtelijke uitbating van bepaalde kansspelapparaten, en meer bepaald de uitbating van de bingo, in ons land met zich zou kunnen meebrengen? Ik ben trouwens de indiener van een ontwerp van wet houdende verbod van de roulettspielen type Saturne en Octat. Ik verwijs naar document 397 van 12 oktober 1982.

Zoals ik reeds in mijn antwoord op interpellaties van de heren volksvertegenwoordigers Caudron en Peeters heb uiteengezet, ben ik bij de voorbereiding van dit besluit heel zorgvuldig te werk gegaan. Wij hebben dit in de Kamer minstens driemaal in een uitvoerig debat besproken.

Oorspronkelijk vormden deze speelapparaten geen sociaal gevaar. In zijn antwoord op een vraag van de heer Evers beklomde de heer Vanderpoorten, toenmalig minister van Justitie, in openbare vergadering van 6 maart 1975 dat het de bedoeling was van de wetgever om de speelapparaten die een sociaal gevaar betekenen te doen verdwijnen. Het onderzoek dat hij had laten instellen en de conclusies van een ter zake zeer bevoegd deskundige die hij daartoe had aangewezen, lieten hem toe te besluiten dat de elektrische biljarten met veranderlijke inzet — «bingo» genaamd — weinig of geen sociaal gevaar opleverden.

De uitzonderlijke ontwikkeling die dit spel heeft gekend werd waarschijnlijk voor een groot deel in de hand gewerkt door het verdwijnen van de jackpot. De afschaffing van de bingo zal waarschijnlijk op haar beurt het verschijnen van een vervangend spel meebrengen.

Dit speelapparaat werd uitdrukkelijk toegelaten door het koninklijk besluit van 13 februari 1975 en de uitbating van toegelaten kansspelen hebben sinds vele jaren het ontstaan van een economische sector meegebracht. Volgens mijn collega, de minister van Financiën, hangen 6 000 personen rechtstreeks af van deze bingo-markt, zonder hierbij rekening te houden met de weerslag op de horeca-sector.

Ik herinner er bovendien aan dat sinds 1 januari 1989 de belasting op automatische ontspanningstoestellen een gewestelijke belasting is. Het deel hiervan dat betrekking heeft op de bingo beloopt, steeds volgens mijn collega van Financiën, 650 miljoen frank, zijnde 75 pct. van de totale opbrengst van deze belasting.

De gegevens die ik hier heb aangehaald, tonen voldoende aan dat ik een totaalbeeld moest hebben met betrekking tot de toestand van dit spel in België alvorens het treffen van beperkende maatregelen te kunnen overwegen. Daarom ook had ik de heren procureurs-generaal verzocht mij niet alleen van advies te dienen, maar mij tevens te willen inlichten met betrekking tot het aantal vastgestelde inbreuken, vervolgingen en bestraffingen. Ik heb mijn collega van Financiën ter zake eveneens om advies verzocht.

Gedurende deze periode heb ik aandachtig de maatregelen gevolgd die door de administratie der Directe Belastingen werden genomen ten einde het mechanisme, dat een aftrekken van de punten tegen grote snelheid mogelijk maakt — vandaar de benaming «mitraille» — te beperken.

Steunend op een arrest van het Hof van cassatie de dato 13 juni 1989, heeft de administratie der Directe Belastingen op 3 januari 1990 en 28 februari 1990 richtlijnen uitgewerkt waarin zij haar agenten opdraagt om vast te stellen dat apparaten, die van een dergelijke «mitraille» voorzien zijn, in overtreding zijn. Deze maatregelen, die sinds 1 maart 1990 van kracht zijn, hadden tot doel het spel af te remmen ten einde de speler toe te laten om een duidelijker beeld te hebben van het puntenverloop zodat hij naar goedgevoelen de inzet kan onderbreken.

Deze nieuwe maatregelen werden door de fabrikanten en uitbaters goed opgevolgd.

Uit de inlichtingen die mij door mijn collega van Financiën werden bezorgd, blijkt bovendien dat de fabrikanten van bingo's hadden besloten om vanaf december 1989 de maximuminzet en de overeenkomstige winsten te beperken en ook hun apparaten te ontdoen van een reeks gesofistikeerde «aanhangsels» die in de loop der jaren waren opgedoken.

Deze wijzigingen die ze de uitbaters hebben opgelegd, onder het mom van administratieve maatregelen genomen door de administratie der Directe Belastingen, zouden reeds tot gevolg hebben dat het spel trager verloopt.

Uit de eerste officiële inlichtingen van de administratie der Directe Belastingen blijkt dat deze maatregelen een daling van de rendabiliteit van de apparaten van ongeveer 40 pct. tot gevolg hebben.

Ook de verhoging van de taks op deze kansspelapparaten die bij decreet van 21 december 1990 door de Vlaamse Raad werd opgelegd, was een van de talloze elementen waarmee ik bij het opstellen van dit besluit rekening heb gehouden. De belasting werd met een factor 4 verhoogd; het had ook een factor 20 kunnen zijn.

In essentie worden de uitbatingsvoorwaarden vers strengd. Zoals vroeger mag het toestel niet uitgerust zijn met een automatische betalingsmechanisme, is het aantal toestellen beperkt tot drie per etablissement, blijft de basisinzet vijf frank, en moet het toestel zijn uitgerust met een betalingsmechanisme met muntstukken dat effectief werkt.

Het toestel moet bovendien voldoen aan de volgende voorwaarden.

- De maximuminzet per spel is vastgesteld op vijftigmaal de basisinzet, te weten 250 frank.

- Een enkele bijkomende bal, waarvan de prijs is vastgesteld op maximum 250 frank, is toegestaan. Die prijs wordt uitdrukkelijk op het toestel vermeld.

- De maximuminzet van 250 frank moet de mogelijkheid bieden om een maximale winst, te weten 20 000 frank, te boeken.

- Het inzetvermenigvuldigingsmechanisme, gewoonlijk « mitraille » genoemd, is verboden.

- Het toestel moet uitgerust zijn met een teller die de inzetten en het na de spelinzet resterende bedrag bijhoudt.

- Het moet uitgerust zijn met een mechanisme om te beletten dat meer geld dan de maximuminzet kan worden ingezet.

- De winstmogelijkheden worden beperkt tot 20 000 frank per spel. De winst moet in één keer worden toegekend na het einde van het spel.

- Voor minderjarigen is deelneming aan die spellen verboden.

- De etablissementen mogen noch een pretpark, noch een kermisattractie zijn.

Bovendien moet de boekhoudkundige informatie vervat in de tellers binnen en buiten het toestel te allen tijde geraadpleegd kunnen worden door de bevoegde gerechtelijke overheden en politiediensten, evenals door de ambtenaren van de administratie der Directe Belastingen.

Samen met de procureur-generaal heb ik beslist een speciale campagne te voeren om de controle te versterken en een evaluatie te maken van de toepassing van het koninklijk besluit. Ik heb ook duidelijk aangekondigd dat afschaffing zeker opnieuw wordt overwogen, indien de evaluatie, die loopt over één tot twee jaar, niet positief is.

De uitbatingsvoorwaarden worden dus strenger, maar misschien nog belangrijker is dat het besluit voorziet in de oprichting van een commissie voor de kansspelapparaten. Deze commissie moet enerzijds, de bestaande procedure vergemakkelijken en anderzijds, de hoekstenen leggen van een nieuwe reglementering die beter is aangepast aan de realiteit en de moderne technieken. De jackpot werd vervangen door de bingo. Men kan verwachten dat hetzelfde zal gebeuren met andere apparaten. Dat is een reden voor het oprichten van deze nieuwe commissie. De commissie is samengesteld uit ambtenaren van mijn departement, van het departement van Financiën en magistraten van het openbaar ministerie. Elk Gewest kan bovendien met raadgevende stem aan de werkzaamheden van de commissie deelnemen.

De inschrijving op de lijst van de speelapparaten waarvan de uitbating is toegelaten of de wijziging van een toestel dat zich reeds op die lijst bevindt, zal slechts kunnen gebeuren na een gunstig advies van de commissie. Elk ander speelapparaat zal onwettelijk zijn.

Deze commissie zal eveneens alle nuttige inlichtingen kunnen inwinnen en zelfs ambtshalve alle voorstellen doen die zij nuttig acht met betrekking tot de wenselijkheid om de lijst te wijzigen van speelapparaten waarvan de uitbating is toegelaten is.

Deze commissie zal een zeer belangrijke rol spelen als gesprekspartner zowel voor de fabrikanten als voor de uitbaters van spelen, maar zij zal eveneens de passende maatregelen moeten treffen om spoedig een einde te maken aan misbruiken die worden vastgesteld door de inspectiediensten of de gerechtelijke overheden.

Voor de bestaande speelapparaten treedt dit besluit in werking op 1 september 1991. U heeft gezegd dat het besluit op een zeer korte termijn in werking treedt, en dat is juist. Door een antwoord te geven op de parlementaire vragen van de heren Caudron en Peeters hadden de fabrikanten de mogelijkheid bepaalde aspecten van het koninklijk besluit te kennen. Deze interpellaties werden opgenomen in de *Handelingen* van de Kamer.

De uitbaters beschikken dus over meer dan drie maanden om de bestaande apparaten in overeenstemming te brengen met deze nieuwe regeling. Dat lijkt me een redelijke en voldoende lange termijn om de technische aanpassingen uit te voeren die vorig jaar reeds werden aangekondigd in de antwoorden op voornoemde interpellaties.

In tegenstelling tot de bewering van de heer Weyts is er wel degelijk overleg geweest met de voorzitter van de Vlaamse Executieve. Ook andere bevoegde ministers werden in deze geraadpleegd. Op hun respectievelijke antwoorden hebben we enkele tijd moeten wachten.

Na enkele voorafgaande contacten heb ik op 25 september 1990 een voorontwerp van koninklijk besluit aan de heer Geens bezorgd. Hij deelde mij zijn zienswijze mede op 4 en 26 oktober 1990. De heer Geens was het ten gronde eens met de doelstelling van het besluit, doch achtte een wijziging van de uitbatingsvoorwaarden om budgettaire redenen niet opportuun vóór 1992.

Al kon ik ten volle begrip opbrengen voor dit argument, toch achtte ik de sociale en familiale gevolgen van de bingo voldoende ernstig om de inwerkingtreding van de nieuwe reglementering niet langer uit te stellen. Alle documenten ter zake houd ik te uwer beschikking.

Overeenkomstig het koninklijk besluit van 3 juni 1991 heb ik op 10 juni bij de procureurs-generaal aangedrongen op een streng en geregeld toezicht op de naleving van de nieuwe regeling. Op elke vergadering van de procureurs-generaal zullen wij de toestand evalueren. Ik zal me *a priori* niet verzetten tegen de installatie van elektronische spelen in de casino's. Een gelijkaardige aanpak als die van de bingo's is nodig. Ik wil dus vooraf volledig worden ingelicht door de gerechtelijke overheden. Voor de installatie van nieuwe kansspelen kan ik immers niet afwijken van de bestaande wetgeving.

De opstelling van deze spelen in de casino's houdt een verschuiving in van de tolerantiegrens. We moeten ons dus afvragen of deze verschuiving aanvaardbaar is; enkel op basis van deze tolerantie worden de casino's geduld. Ik ben niet bevoegd om deze tolerantie te wijzigen; dat is de bevoegdheid van de procureurs-generaal.

Ik heb er geen bezwaar tegen om deze vraag voor te leggen aan de procureurs-generaal, noch om daarover studiewerk te laten verrichten. Alvorens een beslissing ter zake te nemen, wens ik echter over alle waarborgen te beschikken dat deze kansspelen geen sociaal gevaar opleveren.

Ik kan u mededelen dat ter zake, in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van het ministerie van Financiën, een gesprek heeft plaatsgehad tussen het college van de procureurs-generaal en de voorzitter van de Unie van casino-uitbaters. Deze vergadering betrof de waarborgen die door de uitbaters van die spelen werden geboden. Het ging alleen om een informatieve samenkomst. Er

werd nog geen enkele beslissing getroffen. Ik heb ter zake geen bevoegdheid en kan de procureurs-generaal deze uitbreiding niet opleggen.

Ik herinner er nogmaals aan dat ik niet wens af te wijken van de wil van de wetgever die principieel kansspelen verbiedt en bijgevolg de toegelaten spelen aanzienlijk beperkt wil zien. Wanneer ik dus aandacht besteed aan dit probleem, is het enkel vanuit het oogpunt van de tolerantie, die slechts kan worden aanvaard wanneer maximale garanties worden geboden. De uitbaters moeten dus aantonen dat er geen problemen zullen rijzen zoals die welke er in het verleden zijn.

Het ene casino is het andere niet en de waarborgen die ze bieden, zijn dus ook verschillend. Dat is een probleem voor de procureurs-generaal. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Weyts.

De heer Weyts. — Mijnheer de Vice-Eerste minister, het zal u niet verwonderen dat vooral de conclusie van uw antwoord mij ontgoochelt. U verwijst naar tolerantie en wettelijkheid. Kan u mij uitleggen waarom u dan 20 000 bingo's tolereert zonder enige controle, met uitzondering van de fiscale controle? U verwijst voortdurend naar het ministerie van Financiën.

De heer Wathélet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Middenstand. — U heeft niet goed naar mijn antwoord geluisterd.

De heer Weyts. — Sinds 1985 is het dossier van het ministerie van Financiën, ook met betrekking tot de casino's, geheel klaar.

In de loop van dit jaar ben ik met ambtenaren in Nederland op bezoek geweest. In Nederland zijn alle acht casino's staatscasino's die worden uitgebaat door het ministerie van Financiën. Het ijkwezen in Nederland is bereid de controle in België gratis te doen.

In België bestaat een hypocriete toestand. De acht casino's in ons land zijn de goktenten, maar die worden gedoogd omdat ze geld opbrengen. Als er nochtans één plaats is waar men het spelen moet toelaten, is dat precies het casino. De gerechtelijke instanties en de fiscale autoriteiten voeren er controle uit. Er is voortdurend identiteitscontrole en de kassa wordt gecontroleerd bij het aanvangs- en sluitingsuur. In de casino's is er dus een sluitende controle. Er is echter geen enkele controle op de 20 000 bingo's die mogen blijven bestaan.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, u verwijst voor de controle naar de commissie. Die zal tweemaal per jaar vergaderen en de lijst overlopen die de administratie heeft voorbereid. U zegt dat de commissie maatregelen moet nemen, maar welke bevoegdheid heeft die commissie?

De Executieven hebben een raadgevende stem in deze commissie. De bingo's brengen geld op voor de Gewesten: successierechten en taks op spelen en weddenschappen.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, het probleem dat ik ter sprake heb gebracht, is zeer ernstig. U weet dat de overgrote meerderheid van de bevolking mijn mening deelt. Ik ben dan ook zeer ontgoocheld dat u niets heeft ondernomen om de bingo's af te schaffen. U moet niet verklaren dat de toestand na twee jaar zal worden geëvalueerd want wij kennen het resultaat ervan. Wij weten hoe nuttig die evaluatiecommissie is! Zulk antwoord is lachwekkend.

U draagt nu bevoegdheid als minister van Justitie en u moet nu handelen. Dan zal u onze steun genieten.

De verklaring die u nu aflegt en uw verwijzing naar fiscale maatregelen zijn geen antwoord op de fundamentele vragen die ik heb gesteld. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

INTERPELLATIE VAN DE HEER PATAER TOT DE MINISTER VAN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING OVER «DE SUBSIDIERING VAN BELGISCHE SCHOLEN IN ZAIRE»

INTERPELLATION DE M. PATAER AU MINISTRE DE LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT SUR «LE SUBVENTIONNEMENT D'ECOLES AU ZAIRE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Pataer tot de minister van Ontwikkelingssamenwerking over «de subsidiering van Belgische scholen in Zaïre».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal het vandaag niet hebben over de kwantitatieve aspecten van onze ontwikkelingssamenwerking, maar over de kwaliteit ervan. Dus niet over het feit dat we nog steeds vrij ver verwijderd zijn van de fatsoensgrens van 0,7 pct. van ons bruto nationaal produkt dat we normaliter aan ontwikkelingssamenwerking zouden moeten besteden, maar wel over de inhoud van de bestedingen voor ontwikkelingssamenwerking, in de eerste plaats van het Algemeen Bestuur voor ontwikkelingssamenwerking, het ABOS dus. Waar komt het geld van het ABOS terecht? De bedragen zijn vrij belangrijk. In 1989 was dat 14 miljard, in 1990 21 miljard en in 1991 nagenoeg 24 miljard.

Het jaarrapport 1990 van het Nationaal Centrum voor ontwikkelingssamenwerking, het NCOS, spreekt van «uitgavenvervuiling».

Heel wat uitgaven kunnen inderdaad bezwaarlijk als een bijdrage tot de ontvoogding van de derde wereld worden beschouwd.

Zo wordt elk jaar een bijdrage van Financiën voor het Belgisch-Kongolees Delgingsfonds voor een bedrag van een half miljard ingeschreven als ontwikkelingshulp, al betreft het niets anders dan het vergoeden van Belgische privé-persoon en/of bedrijven en binnenkort ook verenigingen die vorderingen hebben op Zaïre doorgaans als gevolg van nationalisering. Dit is een zuiver koloniale erfenis die niets met ontwikkelingssamenwerking te maken heeft.

Zo is er ook de militaire samenwerking die nog altijd als ontwikkelingssamenwerking wordt meegerekend. In 1990 bedroeg die 300 miljoen en in 1989 500 miljoen. Zo werd in 1990 683 miljoen uitgetrokken voor universitaire werkingskosten ten bate van derde-wereldstudenten, ook al zijn er heel wat onder hen die hier bij ons op eigen kosten komen studeren. Dit toont aan dat wij mee betalen voor de opleiding van de elite in de derde wereld.

Zo is er tenslotte — en dit is het eigenlijke onderwerp van mijn interpellatie — sinds 1962, de steun aan een aantal VZW's die «Belgisch» onderwijs organiseren op kleuter-, lager en middelbaar niveau in 14 scholen in Zaïre waarvan 11 Franstalige en 3 Nederlandstalige, in 4 scholen in Rwanda waarvan 3 Franstalige en 1 Nederlandstalige en in 2 scholen in Burundi waarvan 1 Franstalige en 1 Nederlandstalige. De Belgische schoolbevolking zou in 1992 2 153 leerlingen bedragen, waarvan 1 720 Franstalige en 433 Nederlandstalige leerlingen.

Het ABOS draagt een deel van de werkings- en bouwkosten en betaalt het loon van het onderwijzend personeel naast hun reiskosten en de inspectiekosten van de Belgische minister van Onderwijs of hun vertegenwoordigers. In totaal beliepen de in dit verband door ABOS gemaakte uitgaven 471 miljoen in 1987, 470,8 miljoen in 1988 en 521 miljoen in 1989. Ruw geschat een half miljard per jaar dus en dat is nog altijd zo. Ik zeg meteen dat ik geenszins het nut van die scholen in twijfel trek. Ze zijn zelfs heel belangrijk om coöperanten en andere Belgen die werkzaam zijn in bedoelde landen en schoolgaande kinderen hebben, de mogelijkheid te bieden in min of meer aantrekkelijke gezinsomstandigheden zinvol werk overzee te verrichten.

Alleen betwist ik de logica om dit half miljard als geld voor ontwikkelingssamenwerking te beschouwen.

Om te beginnen vormen de kinderen van coöperanten slechts een minderheid van de schoolbevolking. Ook kinderen van Belgische zakenlui, van diplomaten, van andere Europeanen en zelfs van de plaatselijke elite volgen er onderwijs. Dat laatstgenoemde kinderen dan terloops ook de heldendaden van de Klauwaarts of van de Franchimontezzen in hun geheugen moeten griffen, zullen we maar noteren als pikante curiosa.

Het maakt wel duidelijk dat deze scholen niets te maken hebben met ontwikkelingssamenwerking. De leerprogramma's van bedoelde scholen zijn Belgisch en zelfs dat is niet meer juist gelet op de communautarisering van het onderwijs sinds augustus 1980. Of moeten we hierin de voorloper ontwaren van de federalisering van ontwikkelingssamenwerking, waar sommige politieke milieus op aandringen?

Welk lot is het Belgisch onderwijs in Centraal-Afrika beschoren? In antwoord op een parlementaire vraag van kamerlid Lagasse heeft de minister eind 1989 geantwoord dat de criteria voor steun aan deze scholen de jongste tien jaar niet werden gewijzigd. De bepalingen van het koninklijk besluit van oktober 1969 zouden ter zake nog steeds van toepassing zijn. De aangewende criteria voor de subsidiëring van de aanwerving van leerkrachten in het lager en het lager secundair onderwijs zijn gelijklopend met die aangewend door de onderwijsminister in België.

In hetzelfde antwoord heeft de minister ook aangestipt dat sedert 1973 verschillende pogingen werden ondernomen om deze scholen, en de uitgaven die er verband mee houden, over te hevelen naar de departementen van Onderwijs, maar dat geen enkele poging lukte en hij voegde er laconiek aan toe dat « een nieuwe poging kan worden overwogen ». Dat was in 1987.

Ik wil graag weten of er intussen een poging in die zin werd ondernomen en met welk resultaat.

Ik heb twee bijzondere redenen om die vraag te stellen. Er is, ten eerste, de vaststelling dat, in het kader van het gekende « contentieux », de ontwikkelingssamenwerking met Zaïre werd stopgezet, behalve uitgerekend de steun aan de Belgische scholen!

Er is, ten tweede, een behoefte aan duidelijkheid over de manier waarop deze scholen vanaf september zullen functioneren.

In antwoord op een mondelinge vraag van collega Petitjean op 14 februari 1991 heeft de minister geantwoord dat nog moet of moest worden uitgemaakt of de Belgische scholen « al dan niet kunnen worden beschouwd als ontwikkelingsprojecten ». *In fine* van dat antwoord las ik nog dat « u zeker oplossingen zult vinden die de Belgische scholen moeten toestaan verder te werken in aanvaardbare omstandigheden ». Welke zijn die omstandigheden?

De bloedige incidenten op de campus van Lubumbashi in april 1990 en de daarop volgende breuk in de samenwerking met Zaïre, ook via de NGO's, hebben ook een weerslag gehad op het financieel statuut van de Belgische scholen in Zaïre. Op 23 oktober 1990 werd de minister daarover geïnterpelleerd in de Kamer. Hij benadrukte toen dat « de Belgische scholen geen deel uitmaken van de economische samenwerking, hoewel de leerkrachten in Zaïre als coöperanten verbleven ». Is dat nog steeds zo? Hebben alle Belgische scholen in Centraal-Afrika nu een zuiver privé-statuuut?

Ik wil nu komen tot mijn fundamentele stelling. Er moet een principiële beslissing worden genomen. De « Belgische » scholen in Centraal-Afrika moeten ressorteren onder de Vlaamse respectievelijk de Franse Gemeenschap van ons land en moeten dus helemaal worden weggehaald uit de begroting van Ontwikkelingssamenwerking. Dat betekent, mijnheer de minister, dat uw departement voor het volgende jaar hooguit overgangsmaatregelen kan nemen, bijvoorbeeld op grond van een samenwerkingsakkoord met de twee Gemeenschappen en rekening houdend met het feit dat er thans geen enkele leerkracht nog met het statuut van coöperant werkt in Zaïre.

Is er op het ogenblik een financiële tegemoetkoming voor het in dienst nemen van leerkrachten-licentiaten voor het hoger middelbaar onderwijs in die Belgische scholen? Dat kan immers neerkomen op een gevoelige uitbreiding van het personeelskader en kan, naar ons aanvoelen, moeilijk als een overgangsmaatregel worden beschouwd.

Een principiële beslissing en de programmatie van de uitvoering ervan worden dringend. Men moet niet wachten op de derde fase van de staatshervorming. Het is gewoon een kwestie van coherentie en zindelijk bestuur. Het kan immers niet dat het ABOS diploma's ter homologatie doorstuurt naar de ministers Coens en Yliefé — of is het Grafé, want dat is voor mij niet zo duidelijk —, terwijl die ministers voor de rest geen enkele controle kunnen uitoefenen op het verstrekte onderwijs. Ik heb de indruk dat men zich onvoldoende realiseert welke juridische onzekerheden de huidige toestand meebrengt. Bij het zoeken naar een praktische oplossing, verwijs ik naar de scholen voor kinderen van Belgische militairen in Duitsland, voor zolang die er nog zijn. Alleen de gemeenschapsministers voor Onderwijs hebben zeggenschap over die scholen en dus niet de minister van Landsverdediging.

Ik kan mij ook een meer drastische oplossing voorstellen: de « Belgische » scholen in Zaïre, Rwanda en Burundi sluiten en in de plaats daarvan internationale scholen oprichten. De bevolking van de huidige scholen is immers toch al sterk internationaal getint. Die scholen kunnen worden opgericht in een Europees of nog ruimer samenwerkingsverband en een privé-statuuut of een semi-openbaar statuut hebben. Ik laat dat in het midden.

In elk geval zou het half miljard dat nu op de begroting van Ontwikkelingssamenwerking staat ingeschreven voor de financiering van Belgische scholen in het buitenland, een andere bestemming moeten krijgen, die meer in overeenstemming is met de doelstellingen van een welbegrepen ontwikkelingsamenwerking.

Ik kijk met belangstelling uit naar het antwoord van de minister. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister André Geens.

De heer A. Geens, minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, de interpellant refereert aan het jaar-rapport van het NCOS, waarin sprake is van « uitgavenvervuiling ».

Sommigen in ons land hebben de neiging slimmer te willen zijn dan internationale experts. Er is immers geen sprake van uitgavenvervuiling. De normen waarop wij ons baseren om een uitgave als ontwikkelingssamenwerking te beschouwen, zijn vastgelegd door het Development Aid Committee van de OESO.

De punten die de heer Pataer heeft opgesomd, met name de universitaire subsidies, de militaire samenwerking en de Belgische scholen horen daarbij.

Elk land zal in die landen waar het sterk geconcentreerd aanwezig is, eigen onderwijs organiseren. Dat geldt uiteraard nog meer voor de Fransen en de Engelsen dan voor ons. Wij hebben, zoals de heer Pataer terecht heeft aangehaald, slechts in drie landen zogenaamde Belgische scholen. De stellingname ten opzichte van de universitaire subsidies zoals ontwikkeld in het jaar-rapport, waaraan wordt gerefereerd, lijkt mij zeer eigenaardig. Men had bij de staatshervorming natuurlijk kunnen beslissen dat deze kredieten zouden worden overgeheveld naar de Gemeenschappen. Men heeft dat bewust niet gedaan. Beweren dat daardoor studenten uit bepaalde kringen gesubsidieerd worden en anderen niet, lijkt mij toch wel vreemd. Wij maken toch ook geen verschil tussen een student uit hogere kringen en een student uit een andersmilieu. Waarom zouden wij dan een onderscheid maken voor de studenten uit de derde wereld?

Men kan zich wel afvragen of het zin heeft om studenten uit de derde wereld hier de eerste cyclus te laten volgen. De Franstalige universiteiten zijn daar sinds vele jaren voorstander van. De Nederlandstalige universiteiten daarentegen hebben er — ook om andere redenen — altijd voor gepleit dat vreemde studenten alleen de derde cyclus in ons land zouden volgen. Ik ben met hen van oordeel dat de eerste cyclus zoveel mogelijk in het land van herkomst moet worden gevolgd om de terugkeer maximaal te waarborgen. De ontheemding van een student gedurende vele jaren bemoeilijkt automatisch de integratie in het eigen land. Dat is echter een andere discussie.

Wat het probleem van de Belgische scholen betreft, heb ik aan de heer Lagasse inderdaad geantwoord dat er in het verleden op dit vlak pogingen zijn gedaan en dat daarover reeds gesprekken

zijn gevoerd. Een oplossing wordt echter sterk bemoeilijkt door het feit dat het regeerakkoord bepaalt dat Ontwikkelingssamenwerking *stricto sensu* gedurende deze legislatuur een nationale materie blijft. De door u geciteerde cijfers zal ik niet betwisten. Uit de cijfers waarover ik beschik, blijkt dat in Zaïre — Rwanda en Burundi zijn veel minder belangrijk inzake studenten-aantal — 264 Nederlandstaligen en 1 231 Franstalige Belgen onderwijs volgen. In totaal zijn er dus 1 495 studenten, wat een vermindering is met 409 ten opzichte van vorig jaar. Dit is een rechtstreeks gevolg van de terugkeer van Belgische coöperanten. Ik stip hier even aan dat in dezelfde Belgische scholen 637 Zaïrezen, 153 Rwandezers, 72 Burundezers en nog een aantal studenten van andere nationaliteiten onderwijs volgen. In de Franstalige afdeling van de Belgische scholen in Zaïre zijn er dus 2 621 leerlingen en in de Nederlandstalige afdeling 286, dus in totaal 2 907 of 517 minder dan vorig jaar.

U heeft de cijfers van het budget zeer correct weergegeven. Ik zal mijn cijfers, die de uwe alleen maar kunnen bevestigen, dus niet vermelden.

Er werden dus geen nieuwe pogingen ondernomen omdat er een probleem bestaat op het vlak van de bepalingen in het regeerakkoord.

De heer Pataer heeft twee belangrijke elementen aangehaald met name: de stopzetting van de ontwikkelingssamenwerking met Zaïre en de vooruitzichten voor 1991.

Toen wij vorig jaar geconfronteerd werden met het feit dat de ontwikkelingssamenwerking met Zaïre moest worden stopgezet, als gevolg van een beslissing van Zaïre, stonden wij voor een zeer belangrijk dilemma. U weet dat op het ogenblik in Zaïre nog altijd 13 000 landgenoten in diverse sectoren werkzaam zijn. Wij worden ook geconfronteerd met het fenomeen dat Zaïre in het verleden nooit heeft aanvaard dat de Belgische scholen tot de coöperatie behoren. Nochtans hebben wij de situatie altijd behouden omdat op internationaal niveau de scholen wel worden beschouwd als deel uitmakend van de coöperatie.

De Zaïrese scholen konden aldus worden beschouwd als privé-organisaties die functioneren als autonome verenigingen zonder winstgevend oogmerk. Wij moesten in dat geval echter consequent zijn en alle coöperanten uit deze scholen terugtrekken. Dit is ook gebeurd en wij hebben de normale procedure van terbeschikkingstelling toegepast. Dat betekent echter niet dat wij de subsidiëring van deze scholen hebben stopgezet. Wij hebben hen de bevoegdheid en de mogelijkheid gegeven om dezelfde mensen, die officieel geen coöperant meer waren, terug tewerk te stellen. In de huidige situatie zijn de meesten het statuut van coöperant of van terbeschikkinggestelde echter kwijt en zijn zij terechtgekomen in een zuivere subsidiëringssituatie. De subsidiëring van deze instellingen moest aldus worden aangepast aan de realiteit.

De regering besliste unaniem voor de vakantie vorig jaar de maatregelen daartoe te nemen omdat zij vond dat de continuïteit niet in het gedrang mocht komen. Die beslissing werd bevestigd bij de aanvang van dit parlementair jaar.

De heer Pataer verwijst naar een vraag van de heer Petitjean over de tewerkstelling van vrijwilligers in de Belgische scholen. Ik zou daarop hebben geantwoord dat vrijwilligers kunnen worden tewerkgesteld op voorwaarde dat deze scholen beantwoorden aan de normen die door de niet-gouvernementele organisaties worden opgelegd aan ontwikkelingsprojecten. Ik wil het misverstand dat op dit vlak tussen ons bestaat, wegwerken. Sinds vele jaren is door de uitzendorganisaties, die zich hebben gegroepeerd in het kader van een overkoepelende organisatie, een betwisting ontstaan over het al dan niet als «project» beschouwen van de Belgische scholen. Er werd een akkoord bereikt met deze organisaties. In het kader van de nieuwe koninklijke besluiten werden nieuwe definities geformuleerd en hebben wij geantwoord dat de Belgische scholen niet meer als project kunnen worden aangezien. Dit heeft echter niets te maken met de bilaterale verhoudingen, maar met de hoedanigheid van de personen die in de Belgische scholen kunnen worden tewerkgesteld.

Daarenboven gaat het hier om een onrechtvaardige situatie. De vrijwilligers werken volgens een statuut dat hen slechts een kleine reïntegratievergoeding oplevert terwijl naast hen landgenoten werken die worden betaald volgens het coöperantenstatuut. Wij

willen een situatie bereiken waarin nog enkel het statuut van gesubsidieerde leerkracht zou bestaan. Op het ogenblik onderhandelen wij met deze VZW's om een akkoord te bereiken.

In de Belgische scholen in Zaïre zullen er inderdaad geen coöperanten meer zijn, maar in de scholen in Rwanda en Burundi zullen er nog altijd coöperanten blijven. Daarnaast zullen de lokaal aangeworven mensen een uniform statuut krijgen, zodat het onderscheid dat in het verleden bestond en dat een zekere onrechtvaardigheid meebracht, wordt weggewerkt. Ik ben het volkomen eens met uw principieel standpunt, mijnheer Pataer. Het systeem is inderdaad niet helemaal logisch, maar u begrijpt dat dit niet mijn verantwoordelijkheid is. Dat is in het verleden zo gegroeid.

De logische oplossing bestaat er inderdaad in te kiezen voor een systeem zoals dat van de Belgische scholen in Duitsland. Men heeft voor de ontwikkelingssamenwerking echter voor een ander systeem gekozen, dat inderdaad incoherent is. In de huidige situatie is het voor mij echter niet mogelijk overgangsmaatregelen te bepleiten of tot stand te brengen, omdat het regeerakkoord uitdrukkelijk bepaalt dat ontwikkelingssamenwerking een nationale materie blijft. Ik kan alleen hopen dat de zaken in de toekomst zullen evolueren.

Dat neemt niet weg dat uw basisstandpunt volkomen wordt ondergraven. Er verandert immers niets essentieels. De middelen die nu aan ontwikkelingssamenwerking worden besteed — 534 miljoen in het voorbije jaar, volgend jaar wellicht iets minder — zullen volgens bepaalde percentages naar de Gemeenschappen worden overgeheveld. Deze bedragen zullen dan via een omweg opnieuw worden beschouwd als ODA-aanrekenbare ontwikkelingshulp in het kader van het globale pakket. In wezen verandert er dus niet veel. Er zal alleen meer logica zitten in de organisatorische structuur van het onderwijs en in het in elkaar vloeien van de bevoegdheden van de Gemeenschappen. Een dergelijke overheveling van middelen kan echter alleen in de volgende legislatuur gebeuren, indien de partijen die met elkaar rond de tafel zitten, een akkoord kunnen bereiken. Ik herhaal: op dat gebied ben ik volkomen geblokkeerd door de uitdrukkelijke bepaling van het regeerakkoord dat ontwikkelingssamenwerking een nationale materie blijft. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil nog een kleine opmerking maken. Ik noteer de mededeling van de minister dat dit soort scholen volgens de normen van de OESO en volgens het ODA-aanrekeningssysteem wordt beschouwd als behorend tot ontwikkelingssamenwerking. Ik verzoek de minister en de regering er in de toekomst voor te ijveren dat precies deze OESO-normen worden gewijzigd. Mijnheer de minister, indien u akkoord gaat met mijn principieel standpunt, veronderstel ik dat u eveneens van oordeel bent dat de normen moeten worden veranderd.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister André Geens.

De heer A. Geens, minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, ik wijs er met nadruk op dat ik enkel akkoord ga met het principieel standpunt van de heer Pataer over de bevoegdheden van de Gemeenschappen. Ik ben het zeker niet eens met zijn standpunt dat deze scholen niet tot de materie van ontwikkelingssamenwerking behoren. Dit is overigens een volkomen andere discussie.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

PROJET DE LOI PORTANT DES DISPOSITIONS BUDGETAIRES

Discussion générale et vote d'articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE BEGROTINGSBEPALINGEN

Algemene beraadslaging en stemming over artikelen

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi portant des dispositions budgétaires.

Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende begrotingsbepalingen.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

La parole est à Mme Delruelle.

Mme Delruelle-Ghobert. — Monsieur le Président, mon intervention dans le débat que nous entamons sur l'examen du projet de loi portant des dispositions budgétaires sera brève.

Elle portera essentiellement sur deux points : le retard considérable apporté au dépôt des mesures contenues dans le projet ; le manque d'envergure de ces mesures par rapport aux réelles données budgétaires de l'année en cours et des prochaines années.

Passons tout d'abord au premier point. Le gouvernement s'est largement penché, en février dernier, sur le contrôle budgétaire relatif au budget de l'année 1991, déposé et voté seulement quelques semaines plus tôt.

Ce contrôle fut l'objet d'une communication gouvernementale et d'un débat au sein de cette assemblée. Il était joint à d'autres longues considérations sur l'actualité du moment, à savoir la crise du Golfe. Il en perdit ainsi de son importance.

Mon estimé collègue Robert Henrion terminait son intervention dans ce débat par la conclusion suivante : « Cette incapacité d'agir était, de toute manière, prévisible à peu de mois des élections et dans le climat actuel, alors que, dans les pays voisins, on pratique la rigueur. Dès lors, ici, un contrôle pour rien. Un débat pour rien et, ce soir, un vote pour rien. Je ne voudrais pas terminer sans exprimer des sentiments de sympathie attristée aux sénateurs de la majorité qui devront se contenter de cela. »

Le gouvernement s'était en effet obstiné à présenter, en novembre dernier, son budget relatif à l'année 1991, sur la base des décisions prises en juillet 1990, avant l'ouverture de la crise du Golfe. Nous avons, à l'époque, dénoncé cette attitude irresponsable à l'opposé de celle adoptée par maints gouvernements des pays de la CEE.

Bref, mieux vaut tard que jamais, le gouvernement annonce en février un certain nombre de mesures. Mais il attend le mois de juillet pour les rassembler en un projet qu'il présente dans la bousculade de la fin de session parlementaire, mettant le Parlement sous la contrainte d'un examen et d'un vote au pas de charge.

Remarquons au passage que ce projet constitue un inqualifiable « fourre-tout » reprenant un certain nombre de mesures plus disparates les unes que les autres, mêlant des dispositions d'ordre budgétaire à des modifications relatives aux contrats de travail et à la législation relative à la santé des animaux, en passant par les problèmes financiers et de capitalisation de la Sabena. C'est là, une fois de plus, l'exemple de cette bien fâcheuse habitude de légiférer qui discrédite le sérieux du travail parlementaire.

Les conséquences de la crise et de la guerre du Golfe auront, heureusement d'ailleurs, été moins importantes que ce que l'on aurait pu craindre. Il eût été dès lors logique qu'une loi-programme, concrétisant les décisions prises, fut soumise au Parlement en avril ou mai dernier.

Au contraire, le projet est, malgré un contrôle budgétaire anticipé, déposé un mois plus tard que les années précédentes.

Quelles sont les raisons d'un tel retard ?

Le contrôle budgétaire était-il trop imprécis ? Sa traduction en texte de loi par trop difficile à exécuter ? Ou tout simplement, mon collègue Robert Henrion avait-il raison : ce gouvernement, arrivé depuis de très nombreux mois à bout de souffle, s'avère incapable, sous l'effet de ses divisions internes, de prendre les mesures qu'une situation qui se dégrade imposerait à une coalition responsable et soucieuse d'éviter au pays le renouvellement des errements qui ont abouti à la situation catastrophique que nous avons connue fin 1981. Le report, à l'ouverture de la prochaine session parlementaire, du dépôt de projets de loi de confirmation des arrêtés pris en exécution de divers articles du projet en cours de discussion, en est une preuve supplémentaire.

J'en viens maintenant au second point de mon intervention. Les dispositions qui nous sont soumises représentent bien peu de choses eu égard à la mise en œuvre d'une politique courageuse qui eût

consisté à nous présenter des mesures d'économies sérieuses visant à limiter le déficit de l'exercice budgétaire en cours, nettement plus élevé que celui prévu, ce qui aggrave encore l'hypothèque qui pèse sur notre avenir.

La section « Besoins de financement des pouvoirs publics » du rapport annuel 1991 du Conseil supérieur des finances, organisme que l'on ne peut taxer de manque de sérieux, est inquiétant car il estime que nous sommes loin d'approcher l'objectif, somme toute modeste par rapport à bien d'autres pays de la CEE, constitué par un déficit limité à 3,5 p.c. du PNB.

En effet, la double norme adoptée par le gouvernement, pour autant qu'elle soit bien respectée pour 1991 ce qui n'est pas certain, à savoir que l'augmentation des dépenses hors intérêts ne peut être supérieure à l'inflation et que le déficit des pouvoirs publics ne puisse, en termes nominaux, être plus élevé que l'année précédente, est insuffisante pour atteindre cet objectif.

Au niveau national, sans compter, par conséquent, les efforts à mener par les Communautés et les Régions, il faudra, pour atteindre l'objectif prévu, économiser 120 milliards de plus que le résultat donné par l'application de cette double norme. Or, rien ne nous dit que la conjoncture économique de ces prochaines années retrouvera un niveau aussi favorable que celui que nous avons connu au cours des années 1988, 1989 et même 1990.

Il faut bien reconnaître que nous vivons la faillite de l'intention de ce gouvernement dont un des axes prioritaires était la poursuite de la politique d'assainissement des finances publiques qui passe, bien entendu, par un déficit décent.

A maintes reprises, du haut de cette tribune, mes collègues du groupe PRL et moi-même avons déploré le manque d'audace du gouvernement en cette matière. Celui-ci aurait dû profiter de la conjoncture extraordinaire que je viens de rappeler pour poursuivre une action en profondeur de remise en ordre de nos finances publiques.

En se contentant d'enranger les bienfaits fiscaux de la haute conjoncture, le gouvernement a galvaudé, tant en 1989 qu'en 1990, les chances offertes par les bienfaits de la haute conjoncture. Une occasion unique a, ainsi, été perdue d'opérer, dans les meilleures conditions possibles, le redressement tant attendu.

Aujourd'hui, les perspectives pour l'exercice en cours sont nettement moins encourageantes. On peut s'attendre, en effet, à un tassement de l'activité avec une croissance réelle du PIB de 2,3 p.c.

L'OCDE vient de nous apprendre que l'effet « boule de neige » pourrait reprendre et que la dette publique grimperait de nouveau plus vite que le PIB en 1991 et 1992. Tristes perspectives que celles-là !

Lorsque la conjoncture s'affaiblit et que les recettes ne correspondent pas aux prévisions, le gouvernement s'en prend, une fois de plus, aux entreprises. Prétendre que celles-ci ne paient pas suffisamment d'impôts relève d'une pure construction de l'esprit. Le rendement de l'impôt des sociétés a augmenté, au cours de ces dix dernières années, de 8 p.c. en moyenne, ce qui représente plus que la moyenne de la croissance du PNB. C'est bien là la preuve, qu'à part l'une ou l'autre exception, nos entreprises paient leur dû.

Sans me faire le chantre de l'ingénierie fiscale, poussée parfois à l'extrême, j'estime qu'il est particulièrement illégitime d'empêcher les entreprises, comme tout citoyen d'ailleurs, d'appliquer les dispositions fiscales dans toute leur acception.

Mieux encore, pour tenter de résoudre dans une semaine le budget de l'an prochain, problème tout à fait ponctuel, le gouvernement, dans la précipitation et la hâte, une fois encore, mettra au point une nouvelle réforme de l'impôt des sociétés qui, par essence, devrait représenter une mesure applicable au cours d'une longue période. Rien, en effet, n'est plus nuisible au monde de l'entreprise que l'insécurité et le changement perpétuel des règles du jeu. Après une telle décision, le gouvernement sera le premier à se plaindre de voir de nouveaux investissements potentiels s'éloigner de notre pays.

Il me paraît également inopportun de prévoir le maintien du mécanisme de cotisations sociales provisoires pour les travailleurs indépendants. Les bonis du régime d'allocations familiales de ces travailleurs couvriront, en 1991, la charge des emprunts INAMI qui devrait s'élever à plus d'un milliard et demi. Ces bonis

auraient dû satisfaire la juste revendication de ces milieux en faveur de l'égalité des enfants et de l'harmonisation des prestations familiales en faveur des travailleurs indépendants par rapport à celles dont bénéficient les travailleurs salariés.

Pour terminer, je voudrais interroger le gouvernement dans un autre domaine. Ma question s'adresse plus particulièrement au ministre des Finances et, dès lors, à Mme Demeester, secrétaire d'Etat: quelle est la volonté du gouvernement de se conformer à l'avis rendu récemment par la Cour d'arbitrage relatif aux familles à un seul revenu professionnel? Va-t-il suivre l'avis et redresser la situation, en l'occurrence ne plus prélever le précompte excessif, ou payer des intérêts sur les sommes indûment retenues?

Monsieur le Président, monsieur le ministre, madame le secrétaire d'Etat, je conclus: le groupe PRL ne peut que s'opposer aux mesures contenues dans le projet de loi en discussion pour les nombreux motifs que je viens d'évoquer et que mes collègues rappelleront encore à cette tribune. Il émettra, par conséquent, un vote négatif. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Buchmann.

De heer Buchmann. — Mijnheer de Voorzitter, de regering wil het wetsontwerp houdende begrotingsbepalingen voorstellen als een perfecte weergave van haar beslissingen tijdens de begrotingscontrole van februari 1991 en zodoende als een uitvoering van het regeerakkoord. Om de zo vaak bejubelde en geprezen « dubbele begrotingsnorm » uit dat regeerakkoord te bereiken moesten in dit ontwerp maatregelen worden ingeschreven die een totaal bedrag van 44,7 miljard zouden opbrengen. Als de doelstellingen van deze begrotingsbepalingen haalbaar zijn, mag men dan aannemen dat de regering aan het einde van haar legislatuur haar begrotingsbeleid met succes kan bekronen? Als de regering haar begrotingsdoelstellingen realiseert doet ze dat dan door het begrotingsbeleid van de vorige regering verder te zetten, zoals ze zelf beweert?

De werkgeversorganisaties hebben deze week op alle voorgaande vragen geantwoord in een gemeenschappelijke nota. De regering kreeg een onvoldoende over de ganse begrotingslijn.

De werkgeversorganisaties hebben zich voor hun krasse uitspraken gebaseerd op cijfergegevens van de Hoge Raad van Financiën en van de Nationale Bank, op duidelijk onverdadte bronnen dus.

Het blijkt dat de inspanningen die voor het aantreden van de huidige regering in 1988 werden geleverd niet zijn doorgezet.

Op basis van de eerder vermelde objectieve bronnen zijn de werkgeversorganisaties tot de bevinding gekomen dat de ontvangsten per jaar gemiddeld met een half procent zijn gestegen en dat de aanvankelijke daling van de primaire uitgaven, exclusief de rentelasten, opnieuw omgezet is in een stijging. Van de begrotingsmaatregelen in 1990 en in 1991 zouden er maar 20 pct. een besparend effect hebben gehad. 65 pct. van de maatregelen uit die periode bestonden uit nieuwe inkomsten en uit verschuivingen van de uitgaven naar de toekomst. De resterende 15 pct. beoogden de vermindering van de toelagen aan de sociale zekerheid.

In tegenstelling met haar frequente beweringen is de huidige regering snel overgestapt van een saneringsbeleid naar een beleid dat hoofdzakelijk op lastenverhogingen rekent: ze heeft dus gekozen voor de gemakkelijksoplossing.

De cijfergegevens die na het eerste half jaar van 1991 zijn bekendgemaakt zijn ronduit rampzalig. Na het eerste semester van dit jaar bedraagt het tekort reeds 389,3 miljard tegenover 63,8 miljard voor dezelfde periode van vorig jaar. Bovendien wordt het geraamd tekort voor het gehele jaar 1991 — dat 345 miljard bedroeg — nu reeds met 45 miljard overschreden.

Rekening houdend met deze gegevens, rijzen fundamentele vragen, eerst en vooral over de timing en de vrij laattijdige indiening van dit wetsontwerp in Kamer en Senaat. De begrotingscontrole dateert van februari, maar het ontwerp van wet werd pas op 24 april 1991 voor advies aan de Raad van State overgezonden.

De regering liet twee kostbare maanden verloren gaan en is er verantwoordelijk voor dat het ontwerp pas in de laatste weken voor het parlementair reces bij het Parlement aanhangig werd gemaakt. Dit is een werkwijze waartegen wij al vaak hebben

geprotesteerd. Wij stellen opnieuw vast dat de regering haar budgettaire onmacht verdoezelt door maatregelen voor te stellen die net voor de vakantie door Kamer en Senaat worden gejaagd.

Ook over de inhoud hebben we opmerkingen. De voorgestelde begrotingsmaatregelen lijken eerder op een « verpakte vuilbakwet ». De regering heeft immers niet op een toevoeging gekeken. De programmawet, die nochtans de wettelijke uitloper hoort te zijn van de controle op de begroting 1991, wordt met de meest mogelijke en onmogelijke ontwerpen aangevuld. De bedoeling is overduidelijk: de regering poogt een onoverzichtelijke smeltkroes op te warmen, waarover — op de goedkeuring na — geen duidelijkheid meer bestaat.

Het is niet de eerste maal dat de regering gebruik maakt van de wetgevingstechniek in een ontwerp van « programmawet » of van « begrotingsvoorstellen » vrij uiteenlopende bepalingen samen te brengen. De Raad van State heeft op deze manier van werken reeds meermaals kritiek geuit en tevergeefs gewezen op de nadelen ervan voor de goede werking van het parlementair stelsel en voor de kwaliteit van de rechtsordening.

In een voorafgaande opmerking wijst de Raad van State ook nu erop dat er in de door de regering gehanteerde mozaïekwetten geen sprake meer is van een harmonische aaneenschakeling van complementaire bepalingen die voor de samenhang van de wetgeving zorgt. Door het naast elkaar plaatsen van verschillende bepalingen — bijvoorbeeld van louter redactionele en materiële bepalingen — wordt afgeweken van de normale manier van wetgeven. Daarenboven hebben programmawetten met een grote verscheidenheid aan bepalingen niet de duurzaamheid die kenmerkend zou moeten zijn voor een wet. Dit is het gevolg van de wetgevingstechniek die de regering gebruikt omdat deze gemakkelijk manipuleerbaar en ondoorzichtig is.

Een derde fundamentele opmerking betreft de haalbaarheid van de voorgestelde begrotingsmaatregelen ten bedrage van 44,7 miljard. De regering stelt fiscale maatregelen voor ten belope van 15,5 miljard, stelt besparingen voor in de sociale departementen en instellingen van openbaar nut voor een totaal bedrag van 8,7 miljard, vraagt van de andere departementen een vergelijkbare inspanning van ongeveer 8,4 miljard, en hoopt via een gunstig verloop van de rentetarieven de kredieten voor de schuldbegroting met 12,1 miljard te verminderen.

Onze argwaan over de uitvoerbaarheid blijkt na dit overzicht gegrond te zijn. De regering is immers niet in staat de voorgestelde besparingen te realiseren, vooral niet deze in de sociale departementen. In het vooruitzicht van de wetgevende verkiezingen zal dit nu evenmin het geval zijn. Veel vraagtekens bij de uitvoerbaarheid van de maatregelen en de hoop op « rentetariefmeevallers » zijn geen goede elementen voor een stabiel beleid.

De regering heeft het opportuun geoordeeld dit ontwerp aan te vullen met bepalingen om in het openbaar vervoer het « woonwerkverkeer » te bevorderen en als klap op de vuurpijl werden aan het ontwerp nog maatregelen toegevoegd met het oog op de herstructurering en de herkapitalisering van Sabena.

De regering heeft zelfs niet de moeite genomen de financiële repercussies van die toegevoegde maatregelen aan te geven. Dit ontwerp van wet is dan ook geen al te correcte operatie. Het staat vol begrotingstechnische kunstgrepen en doorschuifoperaties, die uiteindelijk weer zullen leiden tot niet te vermijden lastenverhogingen.

Over enkele dagen zal de regering zich buigen over de begroting voor 1992. Voor het derde opeenvolgende jaar strooien regeringsleden hierover onheilspellende berichten rond. Eens te meer zouden de ontvangsten zorgen baren. Dit doet ons vrezen dat de regering weer een gemakkelijksoplossing voorbereidt en een aanzienlijke lastenverhoging voor 1992 achter de hand houdt.

De vooruitzichten voor 1992 zijn dus niet zo goed. Ook dit jaar evolueert de financiële toestand van ons land in slechte zin. Het ontwerp biedt echter geen oplossing voor de budgettaire problemen.

In de gegeven omstandigheden heeft dit ontwerp enkel nog een symbolische waarde voor de *Parlementaire Handelingen* van de Senaat. De PVV-fractie kan zich niet achter het ontwerp scharen.

Wij beseffen immers maar al te goed dat de maatregelen in geen enkel opzicht het Belgisch begrotingsprobleem uit de wereld kunnen helpen.

Er zijn vier belangrijke redenen om ons tegen deze programmawet te verzetten.

Ten eerste, de regering heeft gelijk wanneer zij zegt dat er vooral een begrotingsprobleem is met betrekking tot de ontvangsten en dit ten gevolge van de conjunctuur. Zij heeft echter de drie vorige jaren niets gedaan om positief in te spelen op de meer gunstige conjunctuur. Toen was er inderdaad ruimte voor een verdere begrotingssanering. De regering heeft die kans gemist. Voegen wij daarbij nog het tekort van de Gemeenschappen en de Gewesten, die nu op kruissnelheid gekomen zijn, en dan wordt het budgettair beeld van ons land pas echt somber. Het ontwerp dat nu ter discussie ligt, biedt zelfs nog geen doekje voor het bloeden. De PVV-fractie leent zich niet tot zo een nepbegrotingsmaneuver.

Ten tweede, volgens de OESO is er een toename van het overheidstekort. Het bedraagt thans 6,2 pct. van het bruto nationaal produkt. Die tendens zal zich de volgende jaren doorzetten. De rentesnieuwbal gaat dus opnieuw aan het rollen. De OESO berekende zelfs dat de openbare schuld sterk kan oplopen. De PVV-fractie is dan ook voorstander van een verstrakking van de saneringsoperaties. Wil men de budgettaire toekomst beveiligen, dan moet de begroting nu ernstiger worden aangepakt.

Ten derde, de Hoge Raad voor Financiën acht het huidige begrotingsbeleid onvoldoende. Hij vindt zelfs dat de dubbele begrotingsnorm van de regering niet meer volstaat. Volgens de eerste norm mag de stijging van de niet-renteuitgaven niet hoger zijn dan de inflatie. Volgens de tweede norm mag het nominaal overheidstekort nooit hoger zijn dan dat van het vorige jaar. De Hoge Raad komt tot het besluit dat er 120 miljard moet worden bespaard bovenop de zo pas geciteerde dubbele norm. Wie kan dan in de gegeven omstandigheden het ontwerp nog goedkeuren?

De vierde reden waarom wij de begrotingsbepalingen afkeuren, heeft te maken met het feit dat het ontwerp absoluut geen rekening houdt met de financiële stromen en de tekorten in de sector van de sociale zekerheid. Hoewel de sociale bijdragen volgend jaar stijgen met 6,2 pct., verwacht men toch nog een tekort van 36 miljard frank. De programmawet houdt hier geen rekening mee. Het lijkt ons dus bijna absurd een tekst goed te keuren die de problemen onderschat.

Tenslotte wil ik nog wijzen op de bepalingen van artikel 59 over het Centraal Bureau voor hypothecair krediet. De wet tot organisatie van de openbare kredietsector en harmonisering van de controle en werkingsvoorwaarden van de kredietinstellingen werd van kracht op 17 juni 1991. Nu wil de regering via dit laatste artikel van de programmawet deze nog geen maand oude wet op de openbare kredietinstellingen fundamenteel wijzigen door een totale en onvoorwaardelijke staatswaarborg in te bouwen om de huidige en toekomstige verliezen van het Centraal Bureau voor hypothecair krediet, die nu al tot 7 miljard oplopen, helemaal te dekken. Zulks staat in schril contrast met de bestaande bepalingen. De PVV wil met dergelijke trukkendoosspelletjes niets te maken hebben.

In de bijna vier jaar van deze legislatuur heeft de regering steeds verzuimd een echt saneringsbeleid te voeren. Een vooraanstaand lid van de regering gaf in een recent interview toe dat de huidige regering niet was opgewassen tegen haar begrotingstaak. Hij verklaarde daarenboven dat een daadwerkelijke saneringsoperatie niet meer de taak is van deze regering en dat het geloofwaardiger zou overkomen als een volgende regering een saneringsplan zou uitwerken.

Dit ontwerp houdende begrotingsbepalingen kan de ernst van de begrotingstoestand niet langer verdoezelen. 's Lands begroting is helemaal uit de hand gelopen. De PVV-senaatsfractie dringt dan ook aan op een volledig nieuwe programmawet aangepast aan de werkelijke budgettaire situatie. Om de hier uiteengezette redenen zal de PVV dit ontwerp niet goedkeuren. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Bondt.

De heer De Bondt. — Mijnheer de Voorzitter, mijn uiteenzetting kan worden gezien als een bijdrage in de algemene bespreking van dit ontwerp, maar mijn opmerkingen hebben ook betrekking op de twee begrotingsontwerpen die we vanmiddag nog moeten bespreken.

Ten eerste wens ik enkele gedachten te ontwikkelen die kunnen leiden tot een betere beheersing van de overheidsuitgaven in België en ten tweede wens ik mijn mening uit te spreken over de taak van het Parlement ten opzichte van de uitgavenbegrotingen, rekening houdend met de rol die wij als leden van de meerderheid tegenover de regering te vervullen hebben. Het is namelijk de vraag of het vertrouwen in de regering altijd relevant is.

Het eerste punt dan, een betere beheersing van de overheidsuitgaven. Begin dit jaar verscheen bij de uitgavendienst Begrotingsstudien van de hand van de heer Van de Walle, directeur-generaal van de administratie Begroting en Controle, een omvangrijke studie onder de titel *Een betere beheersing van de overheidsuitgaven in België*. Deze studie is de vrucht van twee jaar werk. Directeur-generaal Van de Walle kreeg deze opdracht begin 1988 van de voorganger van de huidige minister van Begroting. Het is een indrukwekkende publikatie geworden. Ik wil ze hier speciaal vermelden, omdat het mij opgevallen is hoe weinig er tot op heden om te doen is geweest.

Wanneer in deze vergadering of in de pers kritisch en met kennis van zaken over de overheidsbegroting wordt gesproken, wordt de informatie dienaangaande meestal geput uit drie bronnen: de Nationale Bank, de Hoge Raad voor de Financiën, de OESO, en dan nog een enkele keer het Planbureau.

De studie van de heer Van de Walle, die liefst 562 bladzijden beslaat, geeft onder meer een beschrijving van de technieken die de zes ons omringende landen met ongeveer hetzelfde welvaartspeil gebruiken in de beheersing van hun overheidsuitgaven. Deze zes landen zijn Nederland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, de bondsrepubliek Duitsland en Zwitserland. Op basis van die studie heeft de auteur oplossingen afgeleid inzake de verbetering van de beheersing van de overheidsuitgaven.

Ondanks al hun verdiensten hebben noch de huidige noch de vorige regering immers het probleem van de overheidsuitgaven opgelost. Een groot deel van onze dialoog met de regering gaat precies over de begrotingscontrole en over de maatregelen die daaruit voortvloeien, maar de grond van de zaak is niet opgelost en precies hiervoor kunnen wij te rade gaan bij de studie van de heer Van de Walle.

Het is niet mijn rol of ambitie deze oplossingen hier toe te lichten, ik kan enkel de drie grote assen hiervan even aanduiden.

Ten eerste, men kan onmogelijk een begrotingsplan voor een jaar opmaken als dat niet wordt gekaderd in een glijdend middellang financieringsplan. De verplichtingen van de overheid zijn zo doorslaggevend dat de annaliteit van een begroting absoluut moet worden geprojecteerd op een middellang financieringsplan, zoniet is zij zinloos en kan zij niet op een objectieve manier door het Parlement worden beoordeeld.

Ten tweede, nieuwe initiatieven moeten worden getoetst aan de opportuniteit, wat dikwijls de politieke wil betekent. Zij kunnen alleen ingang vinden als daarvoor de nodige middelen in de begroting zijn ingeschreven. Mijn lange ervaring in de Senaat leert mij dat dit dikwijls niet het geval is. Vaak worden nieuwe initiatieven gelanceerd, wordt in het beste geval de kostprijs daarvan geschat, maar ontbreekt de precieze beschrijving van de financiering ervan. Om te verhinderen dat de uitgaven van de overheid op een absurde wijze gaan groeien, moeten dan meestal andere initiatieven worden geschrapt, waarvoor men terugdeinst.

Als derde grote gedachte pleit de heer Van de Walle ervoor dat nieuwe initiatieven in een bepaald begrotingsjaar en bijkomende personeelsuitgaven nooit aanleiding mogen geven tot een bijblad.

Als wij onze begrotingswetgeving vanuit deze richtlijnen herzien, is er goede hoop voor de beheersing van de publieke uitgaven.

Ik beken zonder moeite dat deze materie niet mijn deskundigheid is en ga dan ook niet verder in op de inhoud van de studie. Wel haal ik hieruit twee vragen.

Van de regering wil ik graag vernemen wat zij met dit rapport heeft gedaan of nog zal doen. Heeft zij hiervan kennis genomen? Gaat zij akkoord met de conclusies van deze studie en heeft zij de daaruit voortvloeiende wettelijke en andere maatregelen genomen? Die vraag is mijns inziens zeer terecht, gezien de studie toch dateert van januari 1991 en ik tot nu toe nog niet veel reactie van de regering heb waargenomen.

De hoge ambtenaren in ons land worden onvoldoende gewaardeerd. Regeringen volgen elkaar op, veranderen van politieke samenstelling en al te dikwijls meent een volgende regering dat haar initiatieven meer waarde hebben dan die van de vorige. Precies op het terrein van de beheersing van de overheidsuitgaven beschikken wij over excellente ambtenaren, zoals de heer Van de Walle, die op het einde van zijn carrière zulk waardevol werk verrichtte. Dat zijn hoge ambtenaren die zich vereenzelvigen met het welzijn van de natie. Dat bestaat nog in ons land. Het is de plicht van de regering om daarmee voortdurend rekening te houden.

Mijn vraag is nu gericht tot de Voorzitter van de Senaat. Kan hij de voorzitter van de commissie voor de Financiën niet vragen een uitvoerige studie te wijden aan dit document? Ik meen dat het in de eerste plaats de opdracht is van de leden van deze commissie om dit te doen, teneinde de dialoog met de regering, voor zover de regering op dat punt actief is, valabel te maken.

Het probleem van de beheersing van de overheidsuitgaven is een probleem van de uitgavende departementen. Het zijn zij die altijd maar stuwten naar het opdrijven van de uitgaven. In de praktijk betrekken zij vaak parlementsleden uit de betrokken commissie bij deze push naar hogere uitgaven. Dat is volkomen fout. De controle van het Parlement op de uitgaven en dus, de beheersing van de uitgaven dient in feite een sanctiëring in te houden van wat de overheid doet op het gebied van uitgaven. De relatie tussen het Parlement en de regering is, zodra een begroting is goedgekeurd, geen zaak van vertrouwen of wantrouwen. Ik ben van oordeel dat ik — in de veronderstelling dat ik tot de meerderheid behoor en vastgesteld heb dat een begroting conform het regeringsprogramma is op basis waarvan ik mijn vertrouwen heb geschonken — zodra ik een begroting heb goedgekeurd ook de volle vrijheid moet hebben om het hoofd van elk uitgavende departement te sanctioneren.

Het departementshoofd is gebonden door de begrotingswet. Daarvan kan niet worden afgeweken. Mijn jarenlange ervaring leert mij echter dat de regering en de administratie met de begrotingen die goedgekeurd zijn omspringen als met een vodge papier. Naargelang de zogenaamde noodzakelijkheid worden nieuwe uitgaven gecreëerd, die men in het beste geval regulariseert met een bijblad, en vijf jaar later komt dan de eindafrekening. Ons land is op die manier in een ernstige schuldpositie gekomen. De mores in de verhouding uitvoerende macht-Parlement op het vlak van de goedgekeurde begrotingen, zouden zodanig moeten zijn dat het Parlement sanctioneert. Dat moet dan een politieke sanctie zijn gebaseerd op de veronachtzaming van de wet door de uitvoerende macht.

Dat is een moeilijke opvatting. Voor de dames en heren van de oppositie is dat wellicht geen probleem. Voor de leden van de meerderheid zou dit echter een verandering in het gedrag betekenen. Het welzijn van het land zou daarmee echter ten eerste gediend zijn. Het politieke vertrouwen gaat over de inhoud van de te voeren politiek. De controle op de goedgekeurde begrotingen is een ambtsplicht van het parlements lid. Het vertrouwen in de regering speelt hier geen enkele rol. Het gaat om een objectieve aangelegenheid die door de wet is bepaald en waaraan noch de uitvoerende macht, noch de administratie mogen tornen. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, je commencerai mon intervention par deux réflexions.

Tout d'abord, nous avons compris, hier soir, ce que le ministre de l'Intérieur, M. Tobbacq, entendait par les termes « donner une réponse en style télégraphique »... A la suite de cette réponse, le ministre a dialogué pendant plus d'une heure et demie avec des membres de la majorité, un seul d'entre nous étant intervenu dans le débat. Les représentants de notre groupe, ainsi d'ailleurs que le

ministre du Budget, ont dû patienter jusqu'au-delà de 23 heures, ayant été informés que les projets relatifs aux budgets qui seront en fait discutés cet après-midi seraient examinés en fin de soirée.

Le retard apporté à nos travaux n'est donc certainement pas imputable à l'opposition. S'il devait s'avérer que nous ne disposions pas d'assez de temps pour traiter sérieusement les points qui doivent être débattus aujourd'hui et qui sont encore au nombre de vingt environ, la responsabilité en incomberait non pas à l'opposition mais bien au dialogue qui s'est déroulé, hier soir, entre le ministre de l'Intérieur et les membres de la majorité.

J'en viens à la seconde réflexion que je me dois — avec regret cependant — de vous livrer.

Ceux qui ont lu le rapport auront constaté qu'il a été approuvé à l'unanimité moins une voix. Je suis cette voix et je tiens à préciser que ce refus ne s'explique pas par une quelconque méfiance ou réticence à l'égard du rapporteur — que je tiens, par ailleurs, à féliciter et à remercier — mais à un fait que je voudrais rappeler.

Madame le secrétaire d'Etat, je sais à quel point il est difficile de mettre « les bottes » de son prédécesseur lorsque l'on reprend ses fonctions. On bénéficie, à ce moment-là, en quelque sorte d'une « période de grâce » — dans votre cas, on peut peut-être parler d'une lune de miel! — et il est normal que, pendant trois à six mois, le nouveau secrétaire d'Etat fasse l'objet d'une grande indulgence.

Cependant, vous assumez maintenant cette fonction — succédant ainsi à notre collègue Herman van Rompuy — depuis près de deux ans et demi. Par conséquent, la période de grâce à laquelle je faisais allusion est terminée. Or, en commission, lors d'un débat important, auquel vous auriez dû être attentive — je vous rappelle que j'avais posé une question orale au ministre des Finances sur le même sujet quelques mois plus tôt —, vous avez, faisant ainsi preuve d'un aplomb certain, affirmé quelque chose qui n'était pas exact. Il s'agit des arrêtés d'exécution de la loi du 22 décembre 1989 et notamment de la liste des paradis fiscaux, dont je disais qu'ils n'avaient pas encore été publiés au *Moniteur belge*. Avec beaucoup d'audace, vous avez prétendu le contraire. Il a fallu que les fonctionnaires de votre cabinet corrigent vos propos lors de la lecture du rapport.

J'estime qu'un secrétaire d'Etat en fonction depuis deux ans et demi doit pouvoir, dans une matière aussi délicate et aussi politique, répondre correctement au Parlement. Je voudrais citer un passage de la page 20 de l'épreuve originale que nous avons reçue: « En application de la loi du 22 décembre 1989, l'administration doit établir une liste des pays. Le sénateur demande si cette liste a déjà été publiée et aimerait, le cas échéant, connaître le contenu de cette liste. Le secrétaire d'Etat répond que cette liste vient d'être publiée. Son contenu figurera en annexe au présent rapport. »

La vérité apparaît aujourd'hui toute autre: cette liste n'a pas été publiée et vous ne le saviez pas; ensuite, les annexes au présent rapport ne sont pas encore disponibles. Vous comprendrez aisément que je doive, dans ce contexte, considérer qu'une telle attitude témoigne d'un certain mépris, pour ne pas dire d'un mépris certain, à l'égard du Parlement. Je veux bien croire que ces annexes nous seront fournies ultérieurement, mais pour le moment, je suis obligé de me contenter d'un article de *L'Echo*, vieux de six mois, et qui est probablement le reflet de ce qui va paraître. Si l'on veut informer rapidement le Parlement avant un débat de ce genre, on donne une autre réponse que celle que vous avez donnée, madame le secrétaire d'Etat. Voilà pour le fait personnel.

Mme Demeester-De Meyer, secrétaire d'Etat aux Finances, adjoint au ministre des Finances. — Je souhaiterais apporter une petite précision, monsieur le Président, en ce qui concerne ce fait personnel.

J'ai effectivement dit à M. Hatry, en commission, que cette liste était prête; je n'ai pas dit qu'elle était publiée au *Moniteur belge*. Je disposais d'ailleurs de cette liste sur laquelle étaient biffés certains noms de pays.

La liste que vous aviez trouvée dans un journal francophone n'était pas exacte. Aussi je vous ai dit que la liste était prête, mais qu'elle n'était pas encore publiée. Il n'a nullement été question de sa publication au sein de la commission.

De heer Hatry. — Mevrouw de staatssecretaris, in de drukproef die ik voor mij heb, lees ik dat u antwoordt dat de lijst onlangs gepubliceerd is.

« Le secrétaire d'Etat répond que cette liste vient d'être publiée. » Je suis désolé, madame, mais je crois qu'il eût été plus sérieux de reconnaître que vous vous étiez trompée.

J'en viens au fond du problème, monsieur le Président.

Je considère qu'il s'agit en l'occurrence d'un projet de loi sans envergure, nuisible, déposé par un gouvernement sans ambition qui, pour le moment, se fait démentir par tous ceux sur lesquels se fondaient antérieurement les éloges dont il s'entourait lui-même.

Parmi les organismes qui, à l'heure actuelle, ne lui décernent plus que des brevets d'aptitude limités et des appuis fort réservés, figurent à la fois la Commission des Communautés européennes, l'OCDE, la Banque nationale de Belgique, le Conseil supérieur des Finances et enfin, depuis ce matin, le Bureau du Plan. Je n'entrerai pas dans tous les détails qui ont été fournis par les publications de ces trois dernières semaines — c'est effectivement durant cette période que nous avons constaté un véritable déferlement d'avis critiques à l'égard du gouvernement —, je mentionnerai simplement, aujourd'hui matin, que cela concerne la dette publique — l'effet boule-de-neige —, que cela concerne le niveau de notre épargne, les taux de croissance et la formation brute de capital, le niveau fiscal, l'effort d'assainissement.

Je voudrais revenir sur un point : depuis un an et demi au moins, je dis, du haut de cette tribune, que les deux normes budgétaires adoptées par le gouvernement sont insuffisantes et que vous auriez dû vous doter d'un objectif de législation visant à réduire, d'un certain niveau X à un certain niveau X moins Y à la fin de la législation, votre solde à financer de l'ensemble des pouvoirs publics. A présent, le Conseil supérieur des Finances, en fin de législation bien entendu, me donne raison alors que vous-même, votre ministre de tutelle et le ministre du Budget ne cessiez de contester mes demandes. Enfin — suprême injure —, le Bureau du Plan, qui est toujours prêt, quand un problème politique important se pose, à apporter anticipativement sa caution à ce que fera le gouvernement, vous met, cette fois-ci, également en cause.

En effet, il annonce que le solde net à financer des pouvoirs publics atteindra, en 1991, 7,4 p.c., c'est-à-dire pratiquement 1,5 à 1,7 p.c. de plus que vos prévisions ambitieuses.

Voilà, madame le secrétaire d'Etat, les constatations que je peux faire à l'heure actuelle au sujet des institutions derrière lesquelles vous vous retranchez habituellement, en faisant étalage de l'excellent bulletin qu'elles vous délivrent traditionnellement.

J'en arrive aux conclusions générales sur le budget.

1991 sera l'année de vérité, dévoilant à quel point les années de Martens VIII auront été des années d'astuces, de faux-semblants, d'esbrouffe vis-à-vis du public mais aussi vis-à-vis du Parlement. Malgré les vantardises, les prétendus efforts d'économies et les mises en condition qui accompagnent chaque débat budgétaire — et nous en avons encore eu la preuve au cours des dernières semaines —, nous sommes arrivés à constater, tant du côté des observateurs étrangers que de celui des institutions belges relativement indépendantes, une série de faits significatifs et négatifs.

Comme le disait Mme Delruelle, l'effet boule-de-neige non seulement n'a jamais disparu, mais nous constatons qu'il revient de plus belle. En effet, chaque année, la dette publique s'accroît de 500 milliards et, actuellement, le pourcentage par rapport au produit intérieur brut augmente également. Vous avez réussi, pendant les trois années de haute conjoncture, à ne plus parler de cet effet boule-de-neige, mais vous ne l'avez pas éliminé pour autant !

En outre, la double norme est insuffisante et elle a été truquée. Il conviendrait d'instaurer un objectif à long terme.

Quant à notre endettement, malgré une nette amélioration de la gestion de la dette publique et en dépit des artifices utilisés pour reculer les échéances en ce qui concerne les dettes et pour les avancer en ce qui concerne les recettes, il augmente par rapport au PIB.

Par ailleurs, la politique budgétaire des Régions et des Communautés demeure une inconnue, et de ce que nous savons de la Communauté française, d'une part, et de la Région bruxelloise,

d'autre part, nous ne pouvons certainement pas arguer que ces institutions soient en concordance avec les normes qui étaient prévues dans la loi de financement.

J'ajoute que la poursuite de l'effet primaire d'économie ne s'est pas concrétisée et il conviendrait de réduire les dépenses par rapport aux recettes.

Je souligne aussi que le classement de la Belgique dans l'OCDE et dans la CEE nous situe, à l'heure actuelle, à la dix-septième place sur vingt-quatre, pour le niveau de revenu par habitant, et à la troisième ou quatrième place sur vingt-quatre, compte tenu des dépenses de nos pouvoirs publics, par rapport au PIB, ce qui nous situe immédiatement après les pays scandinaves. Cette situation résulte de ce solde net à financer que vous n'avez pas réussi à comprimer. Nous nous situons à un niveau compris entre 51 et 52 p.c. de dépenses par rapport au PIB, c'est-à-dire immédiatement après la Norvège, la Suède, le Danemark et probablement maintenant avant les Pays-Bas. Dans ces conditions, peut-on encore parler de gestion des dépenses par les pouvoirs publics ? Le mot gestion me semble bien généreux ...

Si au départ de ces constatations, nous en projetons les conséquences sur les perspectives fiscales, nous sommes obligés de constater que vos successeurs seront bien à plaindre. En effet, nous nous situons partout au maximum tolérable et il est évident que des économies s'imposent. Considérons les grandes catégories fiscales et distinguons, d'une part, celles qui seront impérativement harmonisées par les décisions des Communautés européennes et, d'autre part, celles où l'harmonisation découlera, au contraire, de la pression concurrentielle de nos partenaires pour la baisse de nos taux de taxation lorsque ces derniers se situeront au-dessus des leurs.

Examinons tout d'abord l'impôt des personnes physiques. Malgré la réforme de 1988, chacun s'accorde à reconnaître que cet impôt est beaucoup trop élevé en Belgique et ne peut soutenir la comparaison avec les autres pays de la CEE. Et la parafiscalité — essentiellement les cotisations de sécurité sociale — s'attire les mêmes critiques que la fiscalité. Nous occupons, en ce domaine, la troisième place au sein de l'OCDE, sur vingt-quatre pays, après la France et les Pays-Bas.

Pour faire du *Window dressing*, vous souhaiteriez pouvoir diminuer le taux de l'impôt des sociétés, mais vous constatez que cela ne pourrait se réaliser qu'en réduisant les rares avantages dont nous disposons encore et pour stimuler l'investissement, et pour encourager la création d'entreprises nouvelles. Or, notre taux se situe à 39 p.c., alors que celui de tous nos voisins n'atteint que 35 ou 36 p.c.

Par ailleurs, les droits d'enregistrement, pratiqués en Belgique, sur les mutations immobilières sont les plus élevés de la Communauté européenne. Un taux de 12,5 p.c. sur la totalité des biens-fonds a pour effet d'immobiliser littéralement le marché immobilier. Il en résulte que les Belges restent casaniers : lorsqu'ils ont acheté leur maison, ils ne la vendent pas, à la différence de ce qui se passe aux Etats-Unis, où l'on accepte de vendre sa maison moyennant une belle plus-value, pour s'établir ailleurs.

En Belgique, les taxes sur les transactions immobilières sont tellement élevées que l'on n'envisage même pas cette possibilité.

Enfin, la fiscalité indirecte, TVA et accises, se trouve, dès à présent, en moyenne, au niveau européen et ne permet plus un recours à cette forme de fiscalité pour compenser la baisse des autres.

Il résulte de ce qui précède que vous ne pouvez plus augmenter les taxes. Vous devez absolument réaliser des économies et consentir un effort beaucoup plus important que celui que vous accomplissez actuellement.

Je vous rappelle, à cet égard, que le Conseil supérieur des Finances a indiqué qu'au cours des quatre années qui nous séparent de 1995, les dépenses publiques, hors dette publique, ne pourraient augmenter au maximum que de 0,7 p.c. du produit intérieur brut, c'est-à-dire moins du quart de l'inflation attendue pour la même période.

Vous devrez donc non seulement réduire la norme actuelle applicable aux dépenses hors dette publique, qui suit l'inflation, mais, certaines années, la hausse des dépenses en valeur absolue devra être réduite à zéro.

Il convient également de ramener le solde net à financer de notre pays au niveau de la moyenne européenne. Vous êtes aidée dans cette évolution, madame le secrétaire d'Etat, par nos deux voisins immédiats; l'Allemagne fédérale et les Pays-Bas ont, malgré un faible solde net à financer, connu un dérapage sérieux au cours de la dernière année 1991. En effet, l'endettement et le déficit budgétaire de l'Allemagne sont croissants et les prévisions budgétaires élaborées par les Pays-Bas ont été totalement dépassées par les dépenses enregistrées.

Je voudrais terminer cette partie générale en mettant en garde le gouvernement contre l'erreur fatale qu'il commettrait en se basant sur le résultat de la fiscalité des entreprises en 1991, pour en conclure qu'il dispose de ce côté-là d'une grande possibilité d'action pour boucher le trou de 50 à 75 milliards que révèle le premier examen du budget de 1992.

Il importe d'être conscients du fait que ni les mesures prises par le gouvernement le 22 décembre 1989 ni celles qui ont été adoptées en décembre 1990, ne se sont encore révélées opérationnelles aujourd'hui. Les arrêtés d'exécution n'ont pu être pris à temps et je rappelle, à cet égard, vos récentes déclarations qui révèlent simplement que l'arrêté visant à énoncer les pays dont le système fiscal est sensiblement plus favorable que celui de la Belgique ou exorbitant du droit normal, n'existe pas encore, mais peut-être se trouve-t-il dans vos cartons? Il est important que les contribuables le sachent et que les revenus qu'ils percevront en provenance de ces pays ne soient plus considérés comme des revenus déjà taxés, contrairement à la tradition actuelle.

Nous savons que toutes les mesures qui n'ont pas été sanctionnées par un arrêté d'exécution n'ont pas d'effet mais il semble que le gouvernement l'ignore! C'est d'ailleurs extrêmement surprenant, madame le secrétaire d'Etat: d'une part, vous faites des déclarations concernant les revenus provenant des sociétés mais, d'autre part, les dispositions prévues pour faire barrage à certains types d'opérations n'ont pas été adoptées par un arrêté. Qu'attendez-vous dès lors de ces mesures?

De plus, le gouvernement semble totalement oublier que du 2 août 1990 à fin mars 1991, c'est-à-dire jusqu'à la fin de la crise du Golfe, toute une série de secteurs se sont trouvés en difficulté et ont demandé l'instauration de règles particulières.

Je pense notamment à l'hôtellerie et au tourisme, secteurs qui voulaient mettre leurs employés en chômage technique. N'ayant pas reçu l'autorisation de procéder de la sorte, ces entreprises ont, bien entendu, enregistré d'amples pertes. Je citerai encore le secteur de la vente des voitures, celui des biens d'investissement durables et des biens de luxe de la consommation privée qui, tous, ont subi un effondrement, au cours de cette période. Et vous eussiez voulu que ces entreprises soient alors bénéficiaires comme à l'époque des trois années de haute conjoncture qui ont précédé, voire même qu'elles enregistrent des recettes additionnelles! Seul le secteur de l'alimentation a échappé à cette récession mais, malheureusement pour vous, les pâtes, le sucre, les conserves et les produits surgelés sont frappés d'une TVA qui ne s'élève qu'à 6 p.c. et ils ne peuvent, du point de vue de l'impôt des sociétés, atteindre des recettes comparables à celles enregistrées dans d'autres secteurs, la marge bénéficiaire, sur les produits alimentaires, étant extrêmement faible. Dans les grandes entreprises de distribution intégrée, elle atteint à peine 1 à 1,5 p.c. La situation est donc tout à fait différente de vos anticipations optimistes: les entreprises commerciales ont beaucoup souffert au cours de la période de la guerre du Golfe.

Par conséquent, je mets en garde le gouvernement contre toute action précipitée et incorrecte qui mettrait à charge de l'entreprise, qui paie correctement ses impôts, le résultat de l'internationalisation de l'économie belge ou de la volonté que l'on a eu de faire de la Belgique une plaque tournante pour des investissements étrangers, créateurs d'emplois, en instaurant, notamment, les centres de coordination. C'est avec des mesures de ce type — et je sais que vous les envisagez — que l'on a détruit notre économie entre 1975 et 1981, période caractérisée par l'absence de volonté d'investir et de se développer dans le chef des entreprises.

J'en viens maintenant aux mesures spécifiques de la loi portant des dispositions budgétaires.

Les critiques fondamentales sur ce type de projet ont déjà été exprimées, de façon répétée, lors des débats organisés à l'occasion du vote du projet de loi portant des dispositions sociales. Tous les défauts fondamentaux de principe relevés notamment par notre collègue, Robert Henrion, valent également pour le présent projet de loi.

La pauvreté de la réplique du Premier ministre, qui s'est retranché derrière le temps requis par l'affaire Khaled pour s'excuser de la mauvaise qualité de son travail législatif, n'a convaincu personne, pas même les membres de la majorité, j'ose du moins l'espérer.

Examinons de manière spécifique, madame le secrétaire d'Etat, les mesures que vous avez proposées. La première d'entre elles concerne de nouveaux avantages accordés aux utilisateurs des transports en commun. En réalité, il s'agit d'une nouvelle dépense fiscale. Je croyais que ce gouvernement en était adversaire, qu'il voulait mettre tout le monde sur un pied d'égalité et réduire les possibilités de déduction de frais exceptionnels. Or, vous instaurerez une nouvelle dépense fiscale, alors que vous envisagez de les supprimer à grande échelle! Seriez-vous devenue, madame le secrétaire d'Etat, partisane des dépenses fiscales? Pourriez-vous nous expliquer, de manière claire et précise, l'attitude que vous adoptez, en l'occurrence?

Par ailleurs, le gouvernement affirme, de façon répétée, qu'il veut laisser se dérouler, sans interférence aucune, les conventions collectives.

Je suis assez d'accord avec ce type d'approche. Mais pourquoi dès lors créez-vous un avantage spécifique pour les utilisateurs de certains types de transport, alors que la majorité des conventions collectives, déjà conclues, accordent des avantages indifféremment à ceux qui utilisent soit des moyens de transport en commun, soit des moyens de transport individuels, soit même se déplacent à pied dans un certain rayon de l'entreprise?

Dans ce domaine, vous interférez directement, en créant un élément nouveau, susceptible de modifier les conventions collectives, contrairement à votre principe.

J'aborde le deuxième point sur lequel nous estimons que le gouvernement fait fausse route.

Vous modifiez le régime de la déduction pour investissements, en en réduisant les modalités d'application. Vous ne pouvez ignorer que la déduction pour investissements est le seul et dernier stimulant qui subsiste et qui permet d'agir, dans le domaine de l'action conjoncturelle, compte tenu du fait que les lois d'expansion économique sont fortement contestées par la CE et vu les difficultés budgétaires auxquelles les Régions sont confrontées.

Par conséquent, à l'heure actuelle, vous créez un vide qui devra nécessairement être comblé par vos successeurs. En effet, ceux-ci devront envisager à nouveau et au plus tôt l'octroi de cet avantage, qui constitue réellement le seul instrument de politique économique conjoncturelle de modulation des investissements.

En outre, depuis 1952, aucun réinvestissement n'a été favorisé par la possibilité d'amortir non pas la valeur d'acquisition des biens d'investissement mais leur valeur de remplacement. En effet, jusqu'à cette date, une disposition permettait d'amortir au-dessus de la valeur d'acquisition, de façon à éviter aux entreprises la déperdition de leur substance. Depuis 1953, cette mesure a totalement disparu de notre législation. Pourtant, la déduction pour investissements est aussi le seul élément qui permet aujourd'hui d'effectuer l'amortissement sur une base légèrement supérieure à celle de l'acquisition. Dans la mesure où vous réduisez encore un peu plus cette seule mesure de stimulation des investissements, vous pratiquez une politique tout à fait antiéconomique.

Une des mesures les plus nocives que comporte le projet de loi est la limitation du report des pertes des entreprises à 20 millions de francs par an ou à la moitié du solde non imputé des pertes. Encore une fois, madame le secrétaire d'Etat, la Belgique se distingue, au niveau de son comportement, par une mesure exorbitante, de tous les autres pays d'Europe occidentale. Par voie de conséquence, une entreprise nouvelle aura tendance à choisir son lieu d'implantation dans un autre pays que le nôtre.

En effet, toute nouvelle entreprise, au cours des premières années de sa vie, encourt, dans un pays comme la Belgique, des risques de pertes irrécupérables par la suite, malgré les bons résultats qu'elle aurait pu enregistrer. C'est le type même de la mesure antiéconomique visant à chasser toute initiative de notre pays et qui ne peut, bien entendu, être soutenue.

En ce qui concerne les fusions d'entreprises, madame le secrétaire d'Etat, et les autres structures auxquelles vous attribuez des vertus exclusivement fiscales, je reprendrai une phrase, assez extraordinaire, de l'article 34 qui confie à l'administration le soin de dire si elle juge que l'action du secteur privé répond bien à des « besoins légitimes de caractère financier ou économique » des entreprises. Vous entrez ainsi dans une voie, choisie par les pays de l'Est dont l'économie est, nous le savons tous, totalement ruinée.

Je vous rappelle comment on peut distinguer nos pays des régimes qui existaient sous la tutelle russe et communiste jusqu'à il y a deux ans.

Dans ces régimes, tout ce qui n'est pas expressément autorisé au citoyen, à l'individu, lui est interdit et est réservé au parti communiste, à l'Etat ou aux trusts qui dépendent de l'Etat. Le pouvoir résiduaire — énorme — est aux mains de la puissance publique, le parti communiste ou l'Etat en l'occurrence. Un citoyen qui souhaite entreprendre une activité économique doit expressément y être autorisé.

Notre régime fonctionne de manière inverse. L'Etat ne peut prendre en charge que les initiatives économiques qui lui sont attribuées par la loi. En d'autres termes, l'Etat n'intervient pas dans l'économie, sauf lorsqu'une loi l'habilite à agir dans ce sens. Dans tous les pays d'Europe occidentale, l'initiative économique est aux mains du citoyen, de l'individu. Une autorisation préalable n'est pas nécessaire, tout au moins jusqu'à l'adoption de votre article 34 de la loi dont nous discutons à présent.

En effet, pour toute initiative économique, le citoyen devra désormais se rendre au ministère des Finances pour obtenir un *ruling* et demander si son activité correspond « aux besoins légitimes de caractère financier ou économique de l'entreprise ». A l'inverse de ce que nous connaissons jusqu'à présent, il devra disposer d'une autorisation préalable pour que la loi s'applique à son cas.

Ma réflexion personnelle sur la notion du *ruling* m'amène à croire que cela ne se produira que rarement.

Tout d'abord, l'administration n'est pas prête. La loi du 22 décembre 1989 n'est pas encore appliquée en juillet 1991 ! Cela démontre la lourdeur et la lenteur de l'administration. Si ce même délai est nécessaire à l'administration pour répondre aux demandes individuelles en matière de *ruling*, je vous souhaite bonne chance !

Ensuite, le *ruling* n'est pas non plus un moyen de mettre l'entreprise à l'abri. Je voudrais vous rappeler ce qui s'est produit en ce qui concerne les liquidations à la fin de l'année 1989. Une des entreprises mises en cause par la suite par le ministre des Finances disposait d'une autorisation écrite et formelle indiquant que l'administration n'objecterait pas à une liquidation de sa filiale allemande, avec les conséquences fiscales que cela implique, conséquences que le ministre a ensuite contestées, malgré l'existence de la lettre. S'il s'agit là du futur *ruling*, alors, je vous suggère d'appâter les entreprises avec autre chose.

J'en viens à une troisième réflexion. Le risque est grand de voir les agents de l'Etat refuser de se prononcer. Votre intention est de prendre une mesure sympathique aux yeux des entreprises, mais vous ne disposez peut-être pas des moyens techniques pour sa mise en œuvre.

Je ne m'étendrai pas sur les articles 36 et 37 qui consistent simplement à anticiper les recettes et à retarder les dépenses. Lorsque tous les gouvernements successifs auront recouru à ce subterfuge, il ne restera plus qu'à augmenter les impôts. En effet, il y a toujours une limite à ce genre de procédé.

Enfin, votre nouvel article visant à indemniser l'Office central de crédit hypothécaire et à offrir des garanties, non pas à ses créanciers, mais à ses repreneurs se justifie exclusivement par votre choix de maintenir certains institutions dans une structure dépendant des pouvoirs publics.

Nous avons plaidé en commission et en séance publique pour que vous acceptiez de privatiser, parmi ces institutions publiques, celles qui ne remplissent aucune des fonctions qui incombent à l'Etat. Ainsi, vous n'auriez pas dû offrir des garanties. Je pense, bien entendu, à ces 7 milliards, mais, en fin de compte, vous risquez de payer au Crédit communal une ardoise de quelque 12 ou 13 milliards. Une privatisation opérée il y a quelques mois eût été préférable.

Vous vous engagez à nouveau dans la voie d'une dette débudgétisée, laquelle n'apparaîtra pas dans le solde net à financer de 1991, mais sûrement en 1992 et plus tard. Progressivement, les cadavres surgiront du placard lors de la formation du prochain gouvernement.

Une fois de plus, le gouvernement sacrifie à la facilité. Cette loi budgétaire n'est guère meilleure que celles qui l'ont précédée. Elle fourmille d'expédients, de mesures d'anticipation des recettes et de retardement des dépenses. Les initiatives dans le domaine de la débudgétisation sont multiples, aucun projet de société n'est, en la matière, présent dans ce projet.

L'introduction aux commentaires des articles a clairement révélé qu'après quatre ans de Martens VIII, la Belgique ne se porte pas mieux qu'au moment où ce gouvernement a été formé. Des menaces précises se profilent à l'horizon et le gouvernement se contente de rafistolages, dont j'imagine d'ailleurs qu'ils ne sont que la préfiguration des erreurs qui seront commises durant l'été, lorsque le Parlement sera en congé et que le gouvernement pourra laisser libre cours à son imagination.

Bien entendu, comme notre chef de groupe l'a dit voici un instant, nous ne voterons pas un tel projet, en raison tant de son contenu que des principes sur lesquels il se fonde. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de staatssecretaris Demeester.

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, toegevoegd aan de minister van Financiën. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal op de verschillende uiteenzettingen een zo efficiënt en zo kort mogelijk antwoord proberen te geven.

Ik begin met de uiteenzetting van de heer De Bondt, omdat ik deze als verfrissend en vernieuwend beschouw. De studie over de beheersing van de overheidsuitgaven waarover hij heeft gesproken, werd inderdaad voorgesteld aan de departementen van Begroting en Financiën. Wij hebben de gelegenheid gehad die studie zelf te bestuderen, maar ook ik ben van oordeel dat er te weinig aandacht aan is besteed. Het was een zeer omvangrijke studie waarvan de belangrijkste aspecten zeker niet ineens kunnen worden uitgevoerd, maar wij kunnen er wel een aantal zeer concrete elementen uit halen. De regering heeft ook al concrete maatregelen genomen, maar misschien is een en ander u ontgaan, want de studie bevat natuurlijk een veelheid aan onderwerpen.

De minister van Wetenschapsbeleid en zijn staatssecretaris hebben aan de hand van de studie van de heer Van de Walle voorgesteld een studie te maken om de analyse van de ontvangsten en de reorganisatie van het departement van Financiën en Ontvangsten te bespoedigen. Nog volgende week zullen wij definitief een stuurgroep oprichten om dit alles te begeleiden. Deze stuurgroep zal worden samengesteld uit vertegenwoordigers van het Planbureau, de administratie van Financiën, het Nationaal Instituut voor de statistiek en uiteraard van het departement van Begroting.

Mijnheer De Bondt, dit is een werk op lange termijn. Ik ben het met u eens dat wij telkens zouden moeten kunnen werken met een middellang financieringsplan. Dat veronderstelt dan misschien ook legislatuurparlementen, zodat een Parlement dat een plan heeft goedgekeurd, dit ook nog kan uitvoeren. De nieuwe initiatieven moeten inderdaad expliciet worden getoetst op hun opportuniteit en mogen in eenzelfde jaar zeker geen aanleiding geven tot het opstellen van een bijblad. Dit betekent eveneens dat een strikte controle op deze nieuwe initiatieven noodzakelijk is, zowel vanuit het Parlement, als vanuit de regering.

De jongste jaren kan men politiek niet zo gemakkelijk nieuwe initiatieven nemen, omdat er zo weinig middelen zijn en dat is zeer frustrerend. Het is dus bijzonder belangrijk met plannen te kun-

nen werken die telkens door hetzelfde Parlement worden uitgevoerd en gecontroleerd, in samenwerking met de regering. Ik ken niet het exacte bedrag dat voor dit wetenschappelijk onderzoek is uitgetrokken, maar het is in elk geval meer dan 100 miljoen. Er wordt aan het rapport van de heer Van de Walle dus bijzonder veel aandacht besteed. Uw suggestie, dat ook het Parlement dit rapport of althans de conclusies ervan moet kunnen bestuderen, is bijzonder belangrijk. Ik ben helemaal bereid om aan een dergelijk gesprek in de commissie deel te nemen.

Aan mevrouw Delruelle en de heren Buchmann en Hatry wens ik het volgende te zeggen. Zij hebben vooral opgemerkt dat het ontwerp te laat is ingediend en het Parlement onvoldoende tijd heeft om het te bespreken. Ik zal op dit punt niet argumenteren. Ook ik ben van oordeel dat het belangrijk is de begrotingscontrole snel uit te voeren en ontwerpen grondig te bespreken. Ik denk dat de regering en het Parlement gezamenlijk een strikte timing moeten opstellen en respecteren.

In de drie uiteenzettingen werden elementen van kritiek naar voren gebracht op het netto te financieren saldo, het sneeuwbal-effect, op de cijferbeoordeling van de vennootschapsbelasting en op de permanente beoordeling van de steeds weer lager blijvende ontvangsten.

In de toekomst zullen wij het netto te financieren saldo op een andere manier moeten evalueren, omdat de Gewesten en de Gemeenschappen sinds 1 januari 1991 over een eigen thesaurie beschikken. Het netto te financieren saldo van eind juni 1991 ligt effectief 64 miljard hoger dan vorig jaar, maar er moet wel rekening worden gehouden met achterstallige betalingen aan Gewesten en Gemeenschappen die in de loop van dit semester werden uitgevoerd en met nog niet geïnde terugbetalingen zoals van de Franse Gemeenschap, die nog moeten worden afgetrokken. Een andere interpretatie van het netto te financieren saldo dringt zich op.

Niemand zal tegenspreken dat het sneeuwbal-effect terug de kop opsteekt. Het jongste rapport van de Hoge Raad van Financiën bevestigt dit fenomeen. Dit is in hoofdzaak het gevolg van de verslechting van de conjunctuur vanaf de tweede helft van vorig jaar tot april-mei van dit jaar. In het licht van de BTW-inkomsten van juni en ook van de fiscale voorafbetalingen moeten we het sneeuwbal-effect over enkele maanden opnieuw analyseren. Beide parameters wijzen in de maand juni op een kentering en een lichte heropleving. De BTW-inkomsten van juni stijgen met 5,4 pct. Dit is hoopvol want een conjunctuurbeweging kan snel worden afgelezen uit de evolutie van de BTW-inkomsten; we mogen dus gewagen van een heropleving sinds mei. De bedrijfsleiders in deze vergadering kunnen dit fenomeen toetsen aan de realiteit van het bedrijfsleven.

Wij hebben gisteren de meest recente cijfers van de voorafbetalingen kunnen analyseren. Niettegenstaande de prognoses van de thesaurie, die 35 miljard ontvangsten voorspelden, mogen we op basis van de nieuwe cijfers 38 miljard ontvangsten verwachten. Dit is meer dan de ontvangsten uit voorafbetalingen in dezelfde periode van vorig jaar. Ondanks de sterk verlaagde conjunctuur, ondanks de minder optimistische verwachtingen van de thesaurie, worden inzake voorafbetalingen toch betere cijfers genoteerd.

Ik wil hier geen «eureka» roepen, maar wel waarschuwen voor een rechtlijnige uitbreiding van analyseresultaten over een beperkte periode van het jaar naar het hele begrotingsjaar.

Ik voeg hieraan nog een element toe waarover wij vaak van gedachten wisselen, de ontvangsten van de vennootschapsbelasting.

Onlangs is een persconferentie gehouden door een groep van verschillende organisaties van ondernemingen, die voor het eerst een gezamenlijk standpunt innamen en ervan uitgaan dat de bedrijven terecht de vennootschapsbelasting moeten betalen, in verhouding tot de winst.

Mijnheer Hatry, ik heb bijna drie jaar ervaring op dit departement, wellicht minder dan u, en zeker minder dan uw algemene parlementaire ervaring, want zo heb ik nog niet het «geluk» gehad om deel uit te maken van de oppositie.

Mijn ervaring van de voorbije jaren is dat het bijzonder moeilijk is om een oordeel te vellen over de grootte van de vennootschapsbelasting. Het gaat niet op vergelijkingen te maken en het is bijzonder moeilijk te evalueren. Uit een onlangs gepubliceerde studie van het ministerie van Financiën blijkt dat de opbrengst van de vennootschapsbelasting duidelijk verschilt van de prognose, ondanks de getroffen maatregelen. Het is niet mogelijk om een analyse op korte termijn te maken. Dat maakt trouwens ook deel uit van het geplande wetenschappelijk onderzoek. Maatregelen die worden uitgevaardigd, moeten worden getoetst aan de realiteit en de oorzaken van mogelijke verschillen moeten worden nagegaan.

Ik moet een uitspraak van de heer Buchmann rechtzetten. Hij heeft beweerd dat een minister — hij bedoelde minister Maystadt — zou hebben gezegd dat de regering niet meer de noodzakelijke begrotingsmaatregelen kan uitvaardigen. De minister heeft dit uitdrukkelijk gezegd in de context van de Raad van ministers van Financiën van de EG, waar werd gevraagd voor de volgende vijf jaar maatregelen voor te stellen ten einde een budgetair evenwicht te bereiken. Ik vind het heel logisch dat de minister heeft verklaard dat hij die maatregelen niet kan nemen aangezien deze regering nog de opdracht heeft om de begroting 1992 op te maken, maar geen vijfjarenplan meer kan uitwerken. Dat is een opdracht voor de volgende regering.

Mijn antwoord aan de heer Hatry bestaat uit twee elementen. Enerzijds ga ik in op zijn kritiek op de bepalingen over «anti-rechtsmisbruik» en de *ruling* die erop betrekking heeft en anderzijds op zijn bedenkingen over het evenwicht inzake accijnzen en BTW die moeten worden geharmoniseerd in Europees verband.

Over alle andere aspecten van zijn uiteenzetting werd uitvoerig gediscussieerd in de commissie. Ik ga er dan ook niet dieper op in omdat dit terug te vinden is in het uitstekend verslag.

Het is juist dat wij nieuwe rechtsprincipes invoeren in de wetgeving. De anti-rechtsmisbruikbepaling is er zo een. Dit is ook goed. Wanneer het bedrijfsleven dynamisch is, nieuwe systemen ontwerpt en nieuwe technieken gebruikt, moet toch ook het beleid op dezelfde manier een nieuwe dynamiek ontwikkelen. Een evolutie in de maatschappij moet worden gevolgd door een evolutie van de wetgeving.

Het is de bedoeling de wetgeving niet voortdurend te moeten wijzigen, omdat er een bepaalde interpretatie ontwikkeld wordt van een aantal bepalingen uit een wet. Wij maken al drie jaar samen deel uit van een commissie, mijnheer Hatry. Wij hebben al zeer boeiende discussies gehad. Wij hebben ook al verscheidene keren wijzigingen in wetgevingen aangebracht. Wij stellen echter herhaaldelijk vast dat wij artikelen moeten wijzigen omdat de wet van 1989 niet meer beantwoordt aan de oorspronkelijke doelstellingen. Een voorbeeld hiervan is de aftrek van verliezen.

In ons omringende landen, in Nederland, Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië, zijn er in de wetgeving anti-rechtsmisbruikbepalingen ingebouwd. Het is dan ook maar normaal dat dit ook in ons land gebeurt.

De wet moet inderdaad kunnen worden getoetst aan de financiële en economische realiteit. Dit principe is echter al in 1973 in artikel 250 van het Wetboek van inkomstenbelastingen opgenomen. Ons hier vergelijken met een aantal oude regimes uit Centraal- en Oost-Europa is dan ook onterecht. Door wat wij nu doen, volgt de wetgever alleen maar de dynamiek van het bedrijfsleven.

Als hoeder van het departement van Financiën neem ik het ook niet dat u voortdurend komt aandragen met het argument dat de administratie niet in staat is een gegrond oordeel te vellen. Wij hebben een goede administratie met goede ambtenaren. Het is toch normaal dat die goede ambtenaren extra getraind worden om te kunnen *rulen*, te oordelen over de toepassing van één artikel uit de wet. Later kunnen er dan nog andere artikelen volgen. Ik ben een grote voorstander van de stapsgewijze invoering van dit systeem. Dit geeft mijns inziens blijk van dynamiek en van een modern concept van de administratie.

Er zijn verschillende voorstellen voor de harmonisering van de accijnzen en de BTW-tarieven tegen 1 januari 1993. Wij stellen in sommige gevallen een verlaging van het BTW-tarief voor en in andere gevallen een verhoging. Het moet een neutrale operatie worden voor de Schatkist.

Als we die opdracht waarmaken zullen we goed werk hebben gepresteerd. Ik geef toe dat we dit ontwerp eerder hadden moeten kunnen bespreken, maar ik meen toch dat het een nuttig ontwerp zal zijn voor het toekomstig beleid. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, je pense que Mme le secrétaire d'Etat a été quelque peu distraite car, de mon analyse de la fiscalité belge, elle n'a retenu que les aspects relatifs à la TVA et aux accises. Or, j'ai cité les différentes catégories d'impôts dans le but de démontrer que nous atteignons pratiquement partout le plafond maximum.

En ce qui concerne la TVA et, surtout, les accises j'ai signalé l'absence de réserves qui auraient pu permettre, comme par le passé, d'effectuer un rattrapage ou une compensation de baisses d'impôts réalisées sur un autre poste. La réalisation d'économies est la seule façon d'améliorer la situation de la Belgique. Il convient donc d'éviter de compenser les réductions par l'augmentation de certains impôts.

Depuis le début de la législature, le gouvernement a eu recours à cette pratique: chaque diminution d'impôt consentie dans un domaine est compensée par une augmentation dans un autre. Un double trait doit être tiré sur ce type d'opération.

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt over het ontwerp van wet in zijn geheel, is de algemene beraadslaging gesloten.

Plus personne ne demandant la parole sur l'ensemble du projet de loi, la discussion générale est close.

Wij bespreken vanmiddag achtereenvolgens de acht verslagen.

Cet après-midi, nous examinerons successivement les huit rapports.

Dames en heren, ik wens u eraan te herinneren dat wij vanmiddag om 14 uur beginnen met de mondelinge vragen. Onmiddellijk daarna volgt dan de bespreking van de verschillende verslagen van het ontwerp van wet houdende begrotingsbepalingen. De sprekers die zich als eersten voor dit debat hebben ingeschreven, zouden hier dus omstreeks twintig over twee aanwezig moeten zijn.

De Senaat vergadert opnieuw vanmiddag om 14 uur.

Le Sénat se réunira cet après-midi à 14 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten om 12 h 40 m.*)

(*La séance est levée à 12 h 40 m.*)

